Hoofdlijnennotitie actualisatie Omgevingsvisie Almelo 2050

1 oktober 2026

Gemeente Almelo

“Dat kan allemaal in Almelo
De stad waar grenzen niet bestaan
Het leven is mooi, in Almelo
De stad waar ik graag voor ga staan

Omgeven door water en groen
Ooh mooi Almelo
Ik wil alles voor je doen.”

Foto van Huize Almelo kijkend richting het westen. Fotograaf: Cars Bijlstra

Inhoud

1	Op weg naar een nieuwe omgevingsvisie	6
1.1	Waarom een nieuwe omgevingsvisie?	7
1.2	Over deze hoofdlijnennotitie	8
1.3	Leeswijzer	9
1.4	Waar werken we al aan?	10
2	Dít is Almelo	18
2.1	Ons verhaal	20
2.2	Onze kernkwaliteiten	32
	Hart van de regio	34
	Groene waterstad	38
	Ondernemende werkstad	42
	Vitale gemeenschappen	44
3	Ons toekomstbeeld richting 2050	52
3.1	Stad en dorpen in balans	54
3.2	Stad, dorpen en landschap herkenbaar en verweven	64
3.3	Innovatieve maakstad	74
3.4	Optimaal verbonden met robuuste netwerken	82
3.5	Sterke regiostad	90
4	Visie op de uitvoering	96
	Bijlagen	102

Centrum van Almelo.

1 Op weg naar een nieuwe omgevingsvisie

1.1 Waarom een nieuwe omgevingsvisie?

In de gemeente Almelo zijn we trots op onze levendige wijken en vitale kernen Aadorp en Bornerbroek. We omarmen onze positie als werkstad en banenmotor van de regio Twente. De combinatie van aantrekkelijke wijken en dorpen, een bloeiende economie, hoogwaardige zorg, onderwijs en voorzieningen vormt een stevige basis voor brede welvaart. We geloven in onze unieke kwaliteiten die voortkomen uit onze geschiedenis als heerlijkheid, onze gemeenschapskracht en de daadkracht die mede is ontstaan uit ons verleden als textielstad, waarin we ondernemen, doen en maken.

Om deze kwaliteiten te behouden en te versterken, liggen er de komende jaren forse opgaven. Denk aan een gespannen woningmarkt, de veranderende woonbehoefte, vergrijzing, het vormgeven aan een toekomstbestendige economie en werklocaties, het versterken van onze centrumfunctie, de mobiliteitstransitie, de energietransitie, leefbaarheidsopgaven en het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. We staan daarbij voor de uitdaging door te groeien naar een gemeente met 100.000 inwoners. Ook ligt er een bijzondere ‘langjarige opgave’ om het perspectief van inwoners met een kwetsbare sociaal-economische positie te verbeteren.

Daarom werken we op veel fronten samen met onze maatschappelijke partners, inwoners en marktpartijen aan de toekomst van onze wijken, binnenstad en dorpen met kleinere, maar ook grote projecten (zie hieronder). We hebben daarbij de ambitie om de komende decennia ook een bijdrage te leveren aan de regionale opgaven, zoals onder andere recentelijk zijn vastgelegd in het Ruimtelijk Ontwikkelperspectief Twente. Dat betekent onder andere dat we ruimte moeten creëren voor een extra regionale opgave vanuit wonen, economie en mobiliteit.

We vinden het belangrijk dat de schaalsprong van ongeveer 75.000 inwoners naar 100.000 inwoners vooral een kwaliteitssprong moet zijn. En dat naast ruimte voor nieuwe woningen en bedrijven juist maatschappelijke en culturele voorzieningen, groen, werkgelegenheid, bereikbaarheid en de energievoorziening meegroeien. Daarbij willen we onze identiteit als groenste stad van Twente behouden en versterken. We zullen dus efficiënt en slim om moeten gaan met de beschikbare ruimte. Dat vraagt om een integrale ruimtelijke visie met scherpe strategische keuzes, welke we vorm willen geven met de omgevingsvisie.

Actualisatie van onze huidige omgevingsvisie (2020) is nodig om de keuzes voor de schaal- en kwaliteitssprong te kunnen maken en bestendigen. We zoeken daarbij naar nieuwe, slimme en toekomstbestendige keuzes om de extra opgaven op een toekomstbestendige manier te kunnen laten landen in de stad, dorpen en buitengebied. Daarbij zullen we de verschillende sectorale opgaven in samenhang moeten benaderen en vertalen in integrale en gebiedsgerichte strategieën. De nieuwe omgevingsvisie is straks bindend voor het gemeentebestuur en vormt de basis voor het gemeentelijk beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving en vormt het toetsingskader voor nieuwe plannen.

1.2 Over deze hoofdlijnennotitie

We hebben de ambitie om een heldere visie met een uitnodigend kader te creëren. Een eerste stap die we daarvoor hebben gezet is de Contourennotitie, die in september 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld. In deze notitie zijn de centrale integrale opgaven en ambities voor de omgevingsvisie beschreven.

Op basis van de Contourennotitie hebben we als gemeente bij maatschappelijke partners en de samenleving opgehaald waar de behoeften liggen en welke ideeën zij hebben bij de toekomst van onze stad en dorpen. In deze periode kwam het kabinet met de Ontwerp Nota Ruimte en kristalliseerde de opgaven van de Ruimtelijk Ontwikkelstrategie Twente zich steeds meer uit. Het werd duidelijk dat er in Twente en Almelo een extra opgave voor woningbouw, economie, mobiliteit en energie moet landen en dat onze omgevingsvisie hierop een antwoord moest geven. Ook werd de agenda voor onze langjarige opgaven in deze periode steeds scherper.

Deze hoofdlijnennotitie is een volgende belangrijke stap in de ontwikkeling van de nieuwe omgevingsvisie. Het vormt een doorvertaling van de ambities en doelen uit de Contourennotitie en de feedback uit de samenleving. Deze hoofdlijnennotitie beschrijft de voorgenomen koers en keuzes van de omgevingsvisie. Het vormt de inhoudelijke basis voor een laatste gespreksronde met maatschappelijke partners en de samenleving.

Ook wordt in de milieu-impact van de voorgenomen keuze getoetst in een milieueffectrapportage (MER). Een MER is een wettelijke verplichting voor omgevingsvisies en brengt de gevolgen van de keuzes op het milieu en de omgeving in de gemeente Almelo in beeld. Door de trajecten van de omgevingsvisie en de MER tegelijk uit te voeren, kunnen keuzes en ambities in de concept-omgevingsvisie al beoordeeld worden op hun effecten. Daarmee kunnen we de uiteindelijke omgevingsvisie op onderdelen aanscherpen en zo tijdig anticiperen op ongewenste effecten op het milieu en de omgeving.

Na het gesprek met de samenleving, onze partners en de politiek over de hoofdlijnennotitie en op basis van de uitkomsten van de MER wordt de ontwerp-omgevingsvisie opgesteld. Planning is om deze in de zomer van 2027 ter besluitvorming aan te bieden aan de gemeenteraad van Almelo.

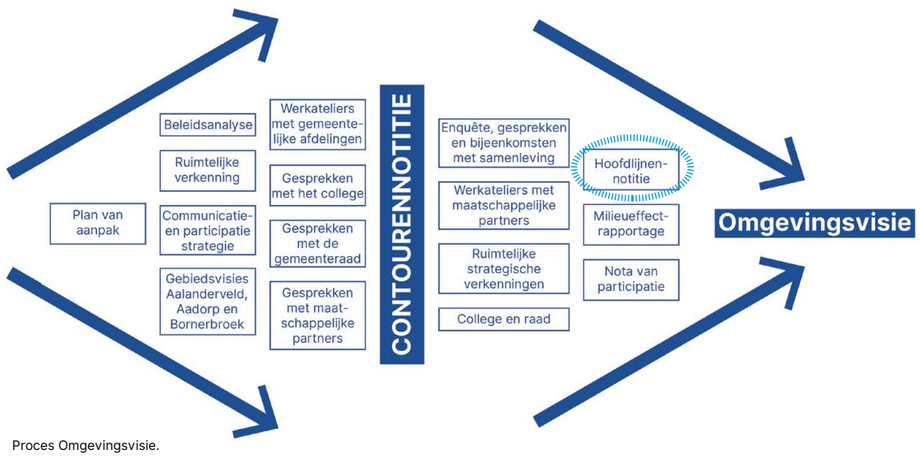

Proces Omgevingsvisie.

1.3 Leeswijzer

Allereerst beschrijven we onze identiteit en de kernkwaliteiten die we koesteren, ook richting de toekomst. Het vormt de basis waarop we door willen ontwikkelen en bouwen en ons kompas voor de te maken keuzes voor onze leefomgeving. In hoofdstuk 3 beschrijven we ons toekomstbeeld en welke gemeente we willen zijn in 2050. Hoe willen we invulling geven aan de schaal- en kwaliteitssprong? En hoe willen we fysieke, sociale en economische ambities met elkaar verbinden? Hierin staan vijf kernambities centraal, waaraan strategische keuzes zijn gekoppeld, de kern van onze omgevingsvisie. In het laatste hoofdstuk geven tot slot een doorkijk hoe we onze ambities willen realiseren.

1.4 Waar werken we al aan?

We werken ook op dit moment al hard aan het Almelo, de dorpen en buitengebied van morgen. Met kleinere en grote integrale projecten en programma's, zoals onder andere:

→ **Almelo Centraal:** Rondom het station werken we aan een integrale gebiedsontwikkeling, met minimaal 1.600 nieuwe woningen en versterking van de groenstructuur, de bereikbaarheid en de verblijfskwaliteit.

→ **Integrale wijkaanpak**: We investeren samen met onze maatschappelijke partners in de bestaande wijken Kerkelanden, het Nieuwstraatkwartier, De Riet en de Ossenkoppelerhoek.

→ **Aalanderveld:** Ook ontwikkelen we een nieuwe grootschalige woningbouwlocatie Aalanderveld, waarmee we woningen bouwen niet alleen voor onze eigen samenleving, maar voor de hele regio.

→ **XL Businesspark 2:** Hier voegen we op korte termijn 75 ha extra ruimte toe voor bedrijvigheid.

→ **Aadorp en Bornerbroek:** Voor en met Aadorp en Bornerbroek gebiedsvisies opgesteld voor circa 500 tot 700 woningen, versterking van maatschappelijke voorzieningen en investeringen in een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving.

Vanuit het sociaal domein werken we daarnaast aan vier samenhangende opgaven om langjarig te kunnen sturen op een aantrekkelijke stad in balans:

→ **Aantrekkelijk Almelo:** Aantrekkelijk Almelo richt zich op het versterken van de aantrekkingskracht van de stad: stedelijk voorzieningenniveau, de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, veilige woon- en verblijfsmilieus, cultuur, horeca en een levendig stadscentrum. De groei van Almelo is daarbij geen doel op zich, maar een middel om onze regiofunctie te versterken en om talent aan de stad te binden.

→ **Ontwikkelend Almelo:** De Almelose economie van de toekomst vraagt om een stad waar talent zich kan ontwikkelen, waar vakmanschap wordt gewaardeerd, waar onderwijs en arbeidsmarkt goed op elkaar aansluiten en waar mensen ervoor kiezen om zich langdurig te verbinden aan Almelo. Ontwikkelend Almelo richt zich op een toekomstbestendige economische ontwikkeling, innovatie, woningbouw, onderwijs en een vitale arbeidsmarkt.

→ **Kansrijk Almelo:** Kansrijk Almelo draait om het versterken van de factoren die inwoners meer grip op hun leven geven. We sturen op onderwerpen waarop we samen met onze alliantiepartners daadwerkelijk invloed hebben: woningdifferentiatie, schulden, energiearmoede, onderwijsachterstanden, vroegsignalering, preventie en een sterke sociale basis. Herstructurering en economische groei benutten we als middel om verschillen tussen buurten te verkleinen en concentratie van achterstanden te voorkomen.

→ **Verbonden Almelo** Verbonden Almelo kent twee samenhangende ontwikkellijnen: een integrale aanpak voor veilige, verbonden en leefbare gebieden waar openbare orde, criminaliteit, ondermijning en overlast centraal staan én een gebiedsgerichte aanpak voor buurten waar veiligheid samenhangt met een stapeling van sociale, economische en fysieke kwetsbaarheden.

Op deze en vele andere lopende projecten bouwen we voort in de nieuwe omgevingsvisie. We zoeken daarbij naar de integrale verbindingen en kansen, bijvoorbeeld als het gaat om het koppelen van sociale doelen aan fysieke investeringen. Tegelijkertijd zullen we in de omgevingsvisie extra ruimte moeten vinden voor onder andere woningbouw en economie, om ook in de toekomst te kunnen blijven voorzien in de lokale en regionale behoefte.

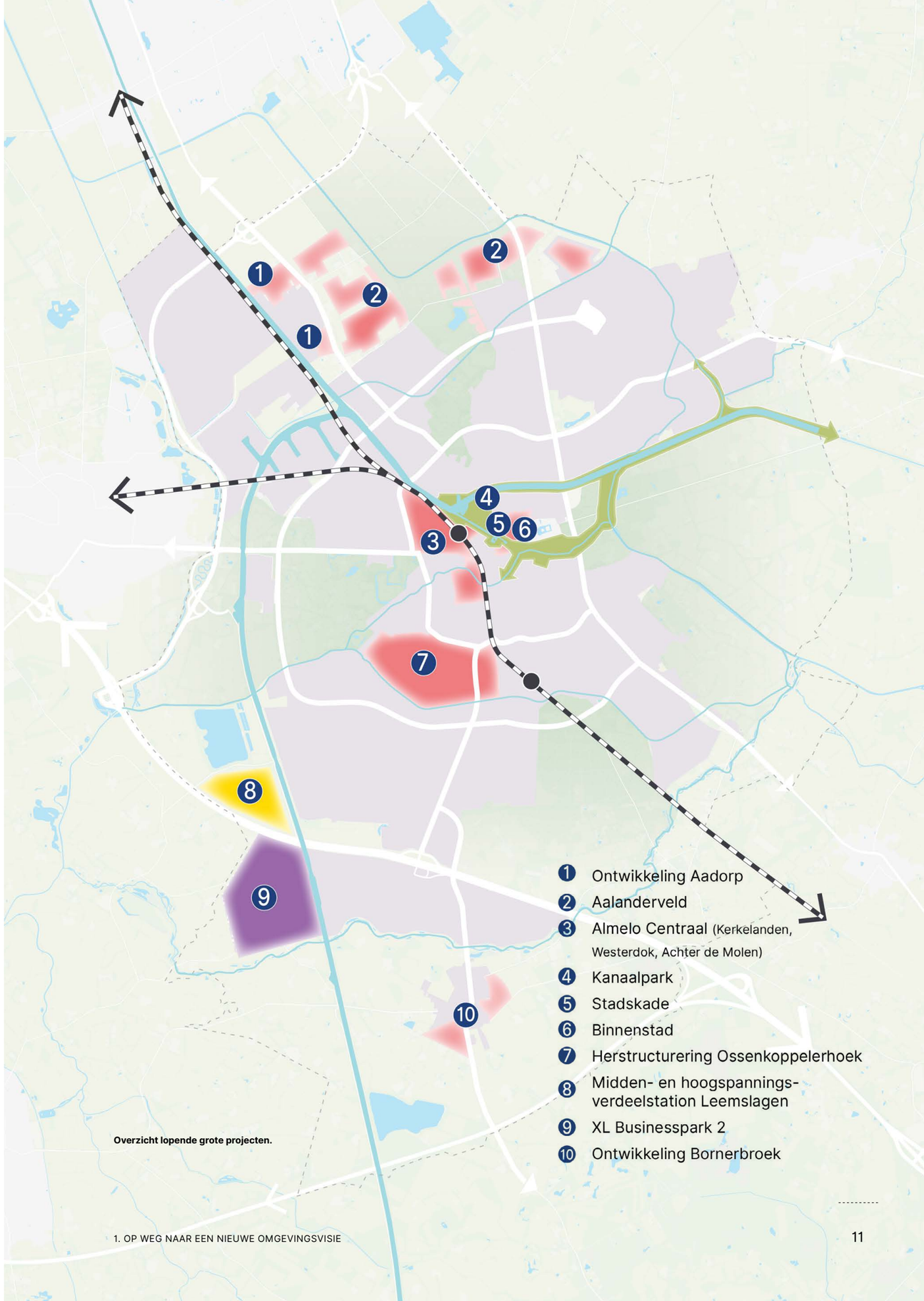

Overzicht lopende grote projecten.

Sterke regiostad, banenmotor en knooppunt van de regio Twente

Het Rijk werkt aan een nieuwe Nota Ruimte, de opvolger van de Nationale Omgevingsvisie en straks de bindende omgevingsvisie van het Rijk onder de Omgevingswet. De Nota Ruimte maakt ruimtelijke keuzes voor 2030 en 2050 met een doorkijk naar 2100 en behandelt in samenhang de thema's wonen, economie en werklocaties, landbouw en natuur, water en bodem, energie en bereikbaarheid. Het Rijk wil daarbij weer regie nemen op de ruimtelijke inrichting van Nederland. Nationale keuzes en voorkeursvolgordes geven daarbij richting, met water en bodem als sturend principe, terwijl de uitvoering landt in afspraken tussen Rijk en regio over investeringen en ruimte. Almelo Centraal en Aalanderveld zijn opgenomen in de Nota Ruimte als een van de regionale grootschalige woningbouwlocaties van Nederland.

Twente is in de ontwerp Nota Ruimte aangewezen als initieerregio: één van de stedelijke gebieden waar op nationaal en regionaal niveau veel potentie wordt gezien voor een schaalsprong op het gebied van wonen en economie. Dit betekent dat de regio Twente een (extra) bijdrage moet leveren aan de nationale doelen met betrekking tot woningbouw, werkgelegenheid en bereikbaarheid. In de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente is vastgesteld dat de regio de ambitie heeft om richting 2050 in totaal 69.000 woningen te bouwen, 50.000 extra arbeidsplaatsen te realiseren en te investeren in de bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van de regio.

De provincie Overijssel rekent Almelo in haar omgevingsvisie tot de vijf grote steden die samen met Enschede, Hengelo, Zwolle en Deventer de centrale motoren vormen van de drie dagelijkse stedelijke systemen in de provincie. In die rol legt de provincie in deze steden extra opgaven op gebied van wonen, werken en voorzieningen neer die uitstijgen boven de lokale behoefte. Binnen Twente ziet de provincie een belangrijke rol voor Almelo op gebied van kennis en innovatie, als economisch centrum langs de spoorcorridor Zwolle-Twente-Münster en de corridor A1/ A35 en voor grootschalige logistiek langs het Twentekanaal.

Als sterke regiostad, banenmotor en knooppunt voelen wij een verantwoordelijkheid bij te dragen aan de ambities en doelen van Rijk, provincie en regio. Met de nieuwe omgevingsvisie leggen wij daarvoor de basis. Naast lokale opgaven en behoeften nemen we daarom een deel van de regionale opgave en investeringen mee in onze omgevingsvisie. Dat doen wij vanuit onze overtuiging dat een sterke regio randvoorwaardelijk is voor aantrekkelijk wonen en een toekomst-bestendige en concurrerende economie in de gemeente Almelo.

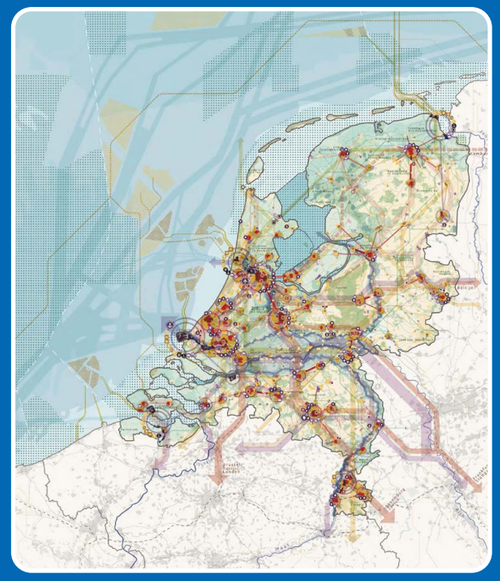

Visiekaart Nota Ruimte 2050. Bron: Ontwerp Nota Ruimte (september 2025)

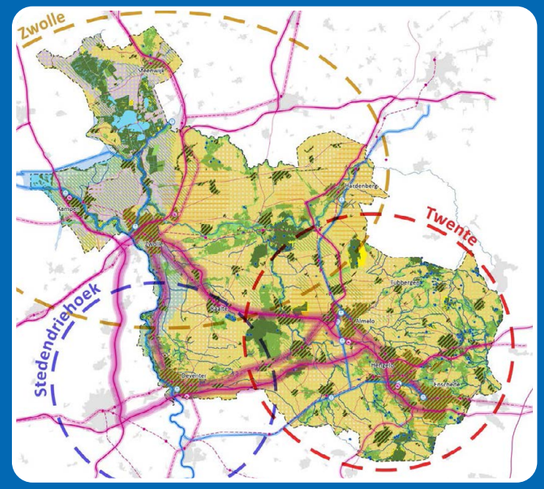

Visiekaart POVI Overijssel. Bron: Overijssel voor en met elkaar (mei 2026)

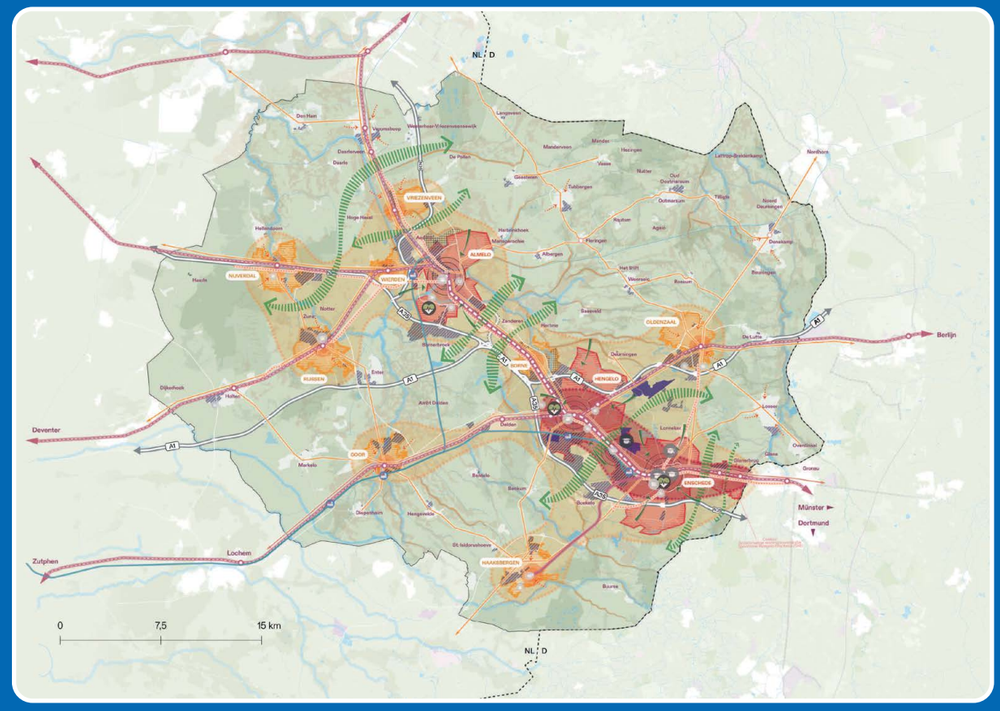

Visiekaart Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (90% versie). Bron: Regionale Ontwikkelstrategie Twente

Stadscafé Almelo 2050 (februari 2026).

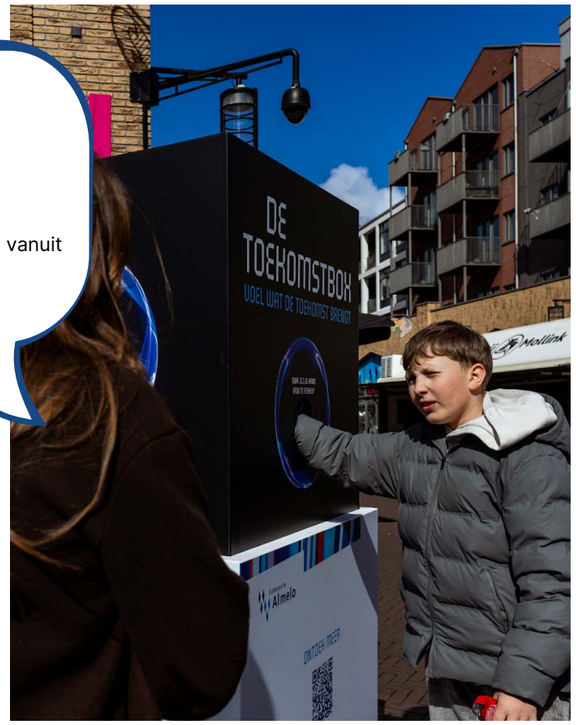

Straatgesprekken met Toekomstbox (maart 2026).

Werkatelier met stakeholders (maart 2026).

Straatgesprekken (maart 2026).

“Alle voorzieningen zijn dichtbij en goed aan te rijden binnen de gemeente.”

Inwoner van gemeente Almelo vanuit digitale enquête.

Straatgesprekken (mei 2026).

Straatgesprekken (maart 2026).

Platform Stedelijke Ontwikkeling Almelo (augustus 2026).

Straatgesprekken (maart 2026).

“Het sluiten van het theater en het ontbreken van een supermarkt in de binnenstad vind ik een groot gemis.”

Inwoner van gemeente Almelo vanuit digitale enquête.

In gesprek met de samenleving: stand van zaken

De omgevingsvisie daagt ons als gemeente uit om samen te werken aan de leefomgeving van morgen, samen met buurgemeenten, provincie, waterschap, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We streven daarbij naar een gedeelde en breed gedragen visie. Daarom hebben we tijdens de totstandkoming van deze omgevingsvisie op vele momenten inzichten, perspectieven en verhalen met elkaar gedeeld.

In de eerste fase is op verschillende manieren met de samenleving nagedacht over de toekomst van Almelo. Het doel was om inwoners op verschillende manieren in staat te stellen mee te denken en om op die manier zo goed mogelijk inzicht te krijgen hoe de samenleving aankijkt tegen de toekomst van Almelo, Aadorp, Bornerbroek en het buitengebied.

Tijdens straatgesprekken verspreid over de stad Almelo spraken we met inwoners over de thema's van de omgevingsvisie, zoals mobiliteit, wonen, energie, werken of groen. Ook is er een stadscafé gehouden in het Stadslab, waarbij raadsleden en bewoners hun visie op de kernopgaven voor Almelo in 2050 deelden. In februari en maart 2026 is er een digitale enquête uitgezet, die door ongeveer 1.200 deelnemers is ingevuld.

Ook is op een aantal momenten input opgehaald bij de leden van het Platform Stedelijke Ontwikkeling Almelo. In dit platform zitten de woningcorporaties en marktpartijen die werken aan verschillende gebiedsontwikkelingen en woningbouwopgaven in Almelo.

Welke thema's komen vaak aan bod?

→ Wonen springt er in veel gesprekken uit als meest urgente opgave uit. Er is behoefte aan passende en betaalbare woningen voor verschillende huishoudens en in het bijzonder starters en senioren. Corporaties en marktpartijen geven aan dat er met name de komende jaren een grote uitdaging ligt om betaalbare woningen toe te voegen. Daarnaast geven inwoners en professionals aan dat het groenblauwe karakter van de stad behouden moet blijven, een onderscheidende kwaliteit. Het is volgens hen belangrijk dat de omgevingsvisie voortbouwt op de kwaliteiten die Almelo kenmerken: de landgoederen met historisch erfgoed, groene longen, de beken en kanalen, de menselijke schaal en het noaberschap in wijken en dorpen. Het is belangrijk dat de woningvoorraad op wijkniveau divers is, zodat mensen door kunnen stromen en wijken vitaal zijn. Bouwen met kwaliteit moet het uitgangspunt zijn, de gemeente mag best hoge eisen stellen aan stedenbouwkundige en architectonische kwaliteiten. Zorgen zijn daarbij over de verstening van de openbare ruimte, afname van de biodiversiteit en de oprukkende 'verdozing' aan de randen van de stad en dorpen.

→ Ook de binnenstad is een belangrijk thema dat veel aan de orde kwam. Het ging daarbij over de aantrekkelijkheid, aanbod van maatschappelijke, culturele en commerciële voorzieningen en gevoelens van onveiligheid in het gebied. Marktpartijen geven aan dat een aantrekkelijke en bruisende binnenstad randvoorwaardelijk voor aantrekkelijk wonen en om nieuwe huishoudens van buiten aan te trekken. Het Indiëterrein is een veelgenoemd voorbeeld van hoe vernieuwing met respect voor erfgoed en cultuurhistorische identiteit het Almelose centrum aantrekkelijker kan maken.

→ Verder is het belang van een klimaatadaptieve inrichting van de stad en dorpen vaak genoemd. Bewoners geven aan dat belangrijk is dat onze leefomgeving koel en leefbaar blijft, zeker in perioden van droogte en hevige regenval. Zo kunnen planten en het groen overleven en kunnen we voorkomen dat het water in de straten en woningen komt te staan. Bewoners wijzen op versteende tuinen en pleinen die opwarmen en op de riolering die piekbuien niet altijd aankan.

→ Met betrekking tot mobiliteit geven veel inwoners en professionals aan dat het belangrijk is dat wijken en dorpen veilig zijn voor bijvoorbeeld kinderen en senioren. En dat er voldoende aantrekkelijke en veilige fietsroutes door de stad en dorpen en daartussen zijn. Ook werd door sommigen de wens geuit meer autoluwe zones binnen de gemeente te creëren, zoals in een aantal wijken en de binnenstad. Wel belangrijk dat er voldoende parkeergelegenheid blijft in de wijken en het centrum.

→ Bij de economie draait het gesprek om balans: trots op de ondernemende cultuur in de stad, dorpen en buitengebied en de rol van Almelo als banenmotor voor de regio, maar het is belangrijk dat we ook kwaliteit toevoegen met onze werkgelegenheid. Ook zijn er zorgen over de negatieve impact van de werklocaties op de ruimte, landschap en milieu in onze gemeente.

→ Ook geven jongeren in Almelo (12-18 jaar) aan dat ze over het algemeen tevreden zijn met Almelo als woonomgeving en graag in de gemeente willen blijven wonen. Wel benadrukken zij dat er behoefte is aan laagdrempelige ontmoetingsplekken waarvoor je niet hoeft te betalen, betere voorzieningen en evenementen en aandacht voor de veiligheid in de wijken.

Een uitgebreide samenvatting van de opbrengsten is terug te vinden in de Nota van Participatie. Op basis van deze hoofdlijnennotitie wordt een volgende participatieronde georganiseerd met een expositie en tal van thematische bijeenkomsten. De uitkomsten hiervan worden meegenomen bij het opstellen van de ontwerp omgevingsvisie.

Werkatelier (maart 2026).

2
Dít is Almelo

We zijn trots op onze stad, dorpen en buitengebied, waar we samen wonen, werken en ontspannen. We geloven in onze unieke kwaliteiten die voortkomen uit onze geschiedenis als heerlijkheid, onze gemeenschapskracht en de daadkracht die mede is ontstaan uit ons verleden als textielstad, waarin we ondernemen, doen en maken. Onze kernkwaliteiten vormen het fundament van onze visie op de toekomst en de keuzes die we daarbij in de omgevingsvisie gaan maken.

2.1 Ons verhaal

Onze stad Almelo en de kernen Aadorp en Bornerbroek zijn voortgekomen uit water en zand. Tijdens de ijstijden stuwden gletsjers de Twentse heuvelruggen op en legde de wind een deken van dekzand over het land. Beken als de Aa, de Weezebeek, de Loolee en de Hollandergraven sneden zich een weg naar het westen en verzamelden zich juist hier, op een van de laagste punten van Twente. Door deze lagere ligging hebben wij door de eeuwen heen regelmatig te maken gehad met wateroverlast en hebben wij leren leven met water.

Op de overgang tussen de hogere zandgronden en de natte veengebieden vestigden de eerste boeren zich op een dekzandrug. Daaromheen ontstond het karakteristieke Twentse patroon van kampen, essen en marken: hoge akkers die door plaggenbemesting steeds bolder werden, met daaromheen een krans van boerderijen en daarbuiten heide, bos en weidegrond. Rondom Huize Almelo ontwikkelde zich een heerlijkheid met een eigen positie in Twente, en een stadje dat bestond uit één lange straat met aan beide uiteinden een poort, beschermd door het water eromheen.

Toen de bevolking tussen 1675 en 1812 verdubbelde, kon het land die groei niet dragen. Armoede dwong tot vindingrijkheid: in de wintermaanden veranderden woonkamers in weverijen en groeide de huisnijverheid uit tot weversgilden. Rond 1800 stortte de linnennijverheid in onder buitenlandse concurrentie.

Het keerpunt kwam met de afscheiding van België in 1830, waarna koning Willem I Twente aanwees als nieuwe motor van de Nederlandse textielproductie, mede vanwege de lage lonen en de ruime beschikbaarheid van arbeidskrachten. Almelo kreeg in 1830 haar eerste stoomspinnerij, in 1833 een stoombleekerij en in 1846 een stoomweverij. Rond 1860 was het textiel vrijwel volledig fabrieksmatig geworden. Kanalen en spoorlijnen volgden. Het Overijssels Kanaal in 1855, het kanaal Almelo-Nordhorn in 1886 en het treinstation in 1865 maakten van ons een logistiek knooppunt.

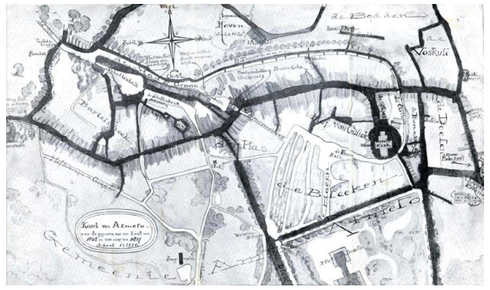

Ontstaan van Almelo (1817). Bron: Toenwasalmelonogmooi.nl

Schilderij Huize Almelo na (1652). Bron: Wikipedia

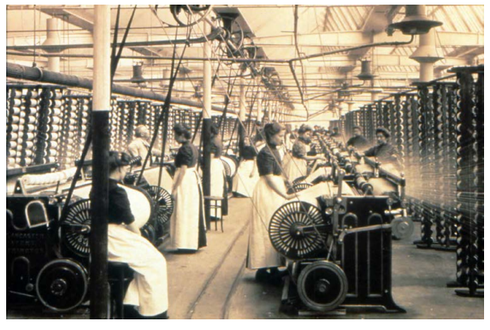

Weverijen in Almelo. Bron: Gemeentearchief Almelo, fotograaf Bert Kliffman

Aan het begin van de twintigste eeuw domineerden rokende fabriekspijpen ons stadsbeeld. In hun schaduw verrezen arbeidersbuurten zo dicht mogelijk bij de werkplaats, zoals Westerdok en het Indiëterrein, waar wonen, werken en havens dicht op elkaar zaten en de woonomstandigheden vaak slecht waren.

Tegelijk werd Almelo in de jaren tussen 1900 en 1940 een stad met publieke allure. Scholen, kerken en zwembaden werden gebouwd en aan de randen verrezen de landhuizen en villa's van de textielfamilies. De Bellinckhof (1920) en Villa Kloosteresch (1925) getuigen daar nog van. Ook buiten de stad veranderde het landschap. Aadorp kreeg in 1926 vorm met de tuindorpwijk 'Buiten Wonen' en werd in 1930 als dorp aan weerszijden van het kanaal Almelo-De Haandrik verenigd. Bornerbroek, met wortels in de zestiende-eeuwse marke, groeide vanaf de twintigste eeuw uit tot een echte dorpskern rond de kerk.

Na de Tweede Wereldoorlog groeiden wij hard. De woningnood werd beantwoord met nieuwe wijken als Rumerslanden, Kerkelanden, Sluitersveld en Nieuwland, later gevolgd door Schelfhorst en Windmolenbroek. Met die uitbreidingen en nieuwe industrieterreinen als Turfkade en bedrijvenpark Twente ontstond ook de heldere groenstructuur die ons vandaag kenmerkt: vier groene longen in alle windstreken. In het buitengebied maakte de ruilverkaveling de kleinschaligheid van het kampenlandschap grotendeels plaats voor schaalvergroting. In de stad brak de tijd van de auto aan. De havenkom werd in 1953 gedempt om plaats te maken voor parkeerplekken, doorbraken en onderdoorgangen sneden door de binnenstad, het stadhuis aan het Baken verrees in 1973 en rondom de stad kwamen ringwegen te liggen.

Indië terrein. Bron: Toenwasalmelonogmooi.nl

Feestmaaltijd Turkse werknemers Ten Cate Almelo 1975. Bron: B. Arslan

Vanaf de jaren zestig verloor onze textielindustrie haar concurrentiekracht. Fabrieken sloten, de werkloosheid liep op en de een na de ander verdween uit het stadsbeeld: Palthe, Ten Cate Java, Bendien, Scholco. Die klap dwong ons opnieuw tot aanpassing en radicale transformatie. Industrie-terreinen maakten plaats voor woningen, kantoren en groen, en van industriestad ontwikkelden wij ons tot postindustriële centrumstad van Noordwest-Twente. Ondertussen bleef de stad mensen aantrekken. Al vanaf de industrialisatie vonden arbeiders uit Turkije, Spanje en Italië hier werk en een thuis. Almelo kende een middelgrote Joodse gemeenschap en in 1974 verrees de Yunus Emre-moskee, een van de oudste van Nederland, mede gefinancierd door de textielindustrie zelf.

Al decennia zijn we actief op zoek gegaan naar ons nieuwe gezicht. Het Theaterhotel (1991) en de herinrichting van de binnenstad, in 1992 bekroond met de Bronzen Bever, markeerden een nieuw zelfbewustzijn. In Westerdok werd de omslag zichtbaar met de stationshal (1964), de rechtbank (1996) en de Javatoren (2000 tot 2007), en het afgraven van vervuilde grond maakte een jachthaven en watervilla's mogelijk. In de afgelopen decennia zijn ook voormalig industrieterreinen omgetoverd tot sfeervolle woonwijken, zoals Indiëterrein en Sluitersveld. Het Indiëterrein liet zien dat ons industriële verleden geen last is, maar een kwaliteit.

De rode draad door onze geschiedenis: veerkracht, het vermogen ons aan te passen wanneer het moet, het grijpen van de kans op het juiste moment, en het omzien naar elkaar. Het water en groen herinneren aan waar wij begonnen. Zij vormen ook het fundament waarop wij verder bouwen aan een groene, innovatieve en klimaatbestendige regiostad.

Aadorp
Aadorp is ontstaan uit de transformatie van woeste, natte veengronden naar een gestructureerd woonmilieu, waarbij het kanaal Almelo-De Haandrik en de vroege ontginningen de basis legden. In 1926 kreeg het dorp vorm met de wijk ‘Buiten Wonen’, ontworpen volgens de principes van het groene tuindorp, en in 1930 werden de kernen aan weerszijden van het kanaal definitief verbonden en omgedoopt tot Aadorp. Tot op de dag van vandaag blijft dit kanaal de centrale identiteitsdrager en het middelpunt van het dorp, waarbij de historische lijnen van de veenontginning nog steeds zichtbaar zijn in het landschap.

Bornerbroek
Bornerbroek vindt zijn oorsprong in de 16e-eeuwse marke, een boerencollectief dat het kleinschalige kampen- en coulisselandschap tussen de zandruggen van Salland en Delden vormgaf. Dit landschap van houtwallen, bolle essen en bochtige wegen is nog altijd zichtbaar in de omgeving. Het historische agrarische karakter van Bornerbroek is nog steeds goed aanwezig, zo zijn de agrarische ondernemers en gemeenschap nog altijd goed vertegenwoordigd.

Vanaf de jaren dertig is Bornerbroek fysiek ingekaderd door grootschalige infrastructuur zoals het Twentekanaal, de A1 en de A35. Terwijl het landschap door kavelruil en schaalvergroting veranderde, breidde het dorp zich uit met woonwijken zoals Mors en Broekhoven.

Historische foto Aadorp Albardastraat. Bron: onbekend

Twenthe toren.

De ontwikkeling en groei van Almelo, Aadorp en Bornerbroek.

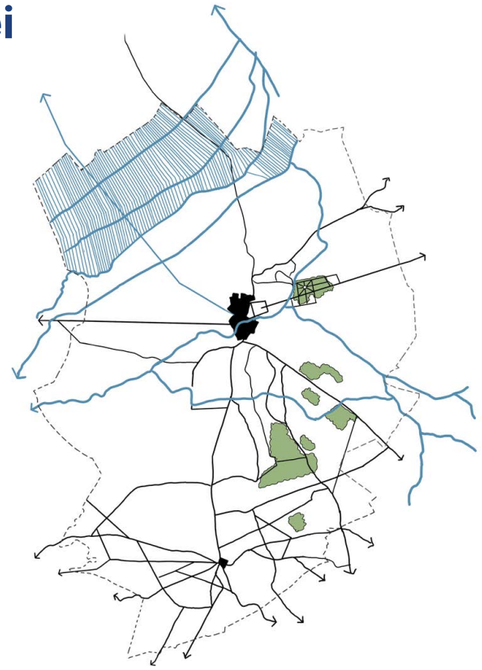

Stad Almelo ontstaat vanaf de 11e eeuw op de kruising van (water)wegen en nabij Huize Almelo (ca. 1850)

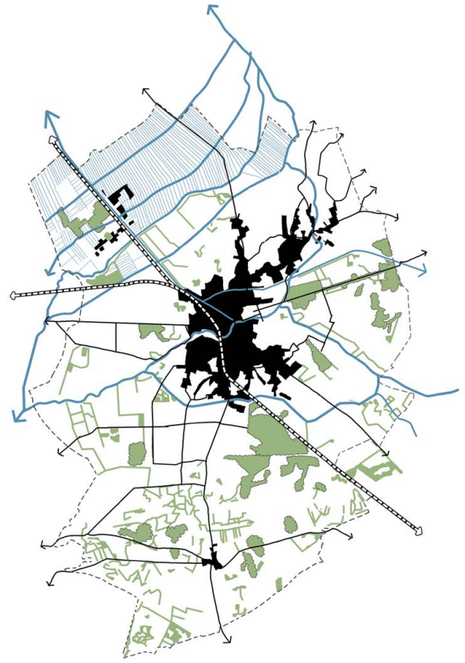

Almelo is sinds 1865 verbonden met het spoor en groeit langs linten het buitengebied in. Aadorp wordt gesticht. (ca. 1930)

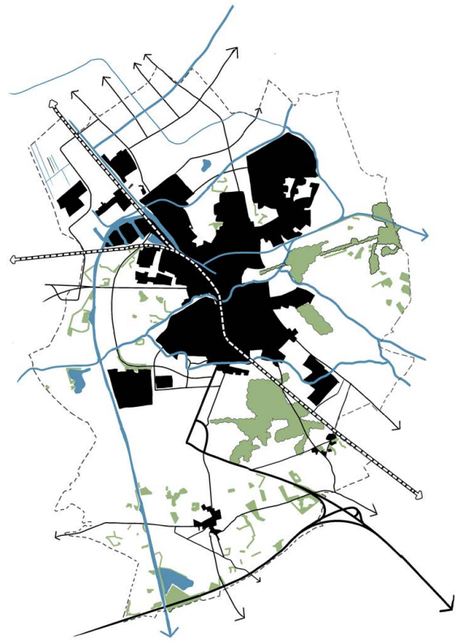

Industrialisatie vergroot de stad Almelo, met de komst van de wijk Schelfhorst en de opbouw van de wijk Windmolenbroek. Bornerbroek transformeert van agrarische gemeenschap naar dorp. (ca. 1980)

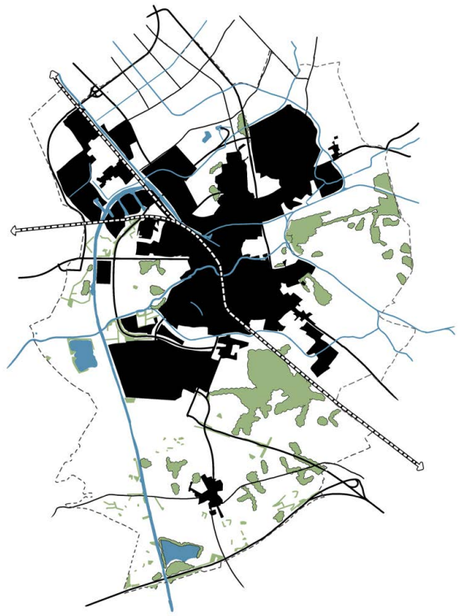

Met twee grote wijkontwikkelingen Schelfhorst en Windmolenbroek groeit Almelo in Noordoost en Zuidwest richting. (ca. 2000).

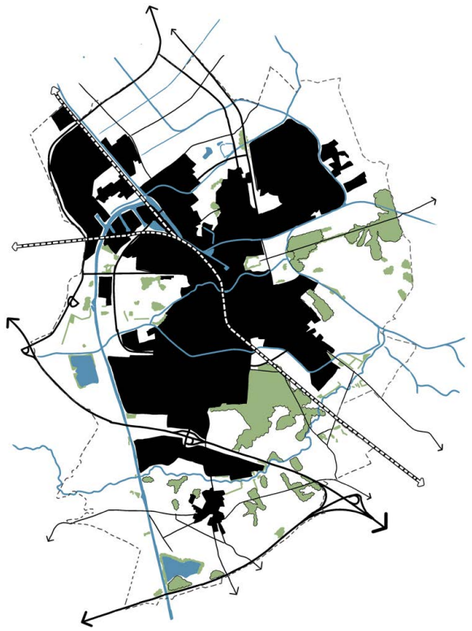

Voltooiing van XL Businesspark en de aanbouw van Almelo Noordoost (ca. 2020).

“Laagdrempelige ontmoetingsplekken zijn belangrijk voor de toekomst van Almelo, zodat men elkaar kan ontmoeten en activiteiten kan ondernemen. Noaberschap moet vanzelfsprekend zijn”

Inwoner van de gemeente Almelo vanuit digitale enquête.

Grotestraat met de Grotekerk. Fotograaf Cars Bijlstra.

Onze rijke cultuurhistorie

Onze rijke geschiedenis is een kwaliteit die je in de stad, de dorpen en het buitengebied kunt zien en beleven. De structuur van onze binnenstad, één lange straat tussen twee poorten met water eromheen, verwijst nog altijd naar de nederzetting rondom de burcht van de heren van Almelo. Die adellijke geschiedenis maakt ons uniek in Twente. Huize Almelo, een havezate met wortels in de dertiende eeuw, ligt aan het einde van de Gravenallee, voor Almeloërs een van de mooiste plekken van de gemeente. Het Hofkeshuis in de Grotestraat herbergt een in Nederland unieke wandschildering in grisaille uit 1778. De Grote Kerk begon in 1236 als burchtkapel. Die historische bebouwing geeft het centrum de gelaagdheid die inwoners hoog waarderen.

Even herkenbaar is ons industriële verleden. Twee eeuwen textiel hebben Almelo gemaakt tot wat het is: tastbaar in en vlak tegen de binnenstad. Het fabriekscomplex van Koninklijke Ten Cate met het hoektorentje uit 1910 en de Stoomkatoenspinnerij Twenthe herinneren aan de tijd van rokende fabriekspijpen. De industrie tekende ook de rest van de stad: arbeidersbuurten en tuindorpen bij de fabrieken, aan de randen de landhuizen van de fabrikantenfamilies zoals De Bellinckhof. Inwoners noemen het Indiëterrein keer op keer als hét geslaagde voorbeeld van vernieuwing. Ons industriële verleden is geen last, maar een kwaliteit waarop we verder bouwen.

Buiten de bebouwde kom ligt onze geschiedenis in het landschap zelf. Binnen onze gemeentegrenzen kennen we verschillende landschapstypen. Van het oude hoevenlandschap tot de broekontginningen en veenontginningen met vele tientallen karakteristieke boerenerven. Het kleinschalige hoevenlandschap rondom Bornerbroek, met houtwallen, bolle essen en bochtige wegen, is een van de meest sprekende voorbeelden. In Aadorp zijn de lijnen van de veenontginning nog goed te zien, met het daarvoor aangelegde kanaal Almelo-De Haandrik als de identiteitsdrager van het dorp.

Ook het groene karakter en de groene longen van Almelo hebben grote cultuurhistorische waarde. In de noordelijke long ligt het ontgonnen veenlandschap met zijn grootschalige verkaveling, in de oostelijke long het coulisselandschap met beekdalen en grafelijke pachtboerderijen, in de westelijke long het dekzandlandschap met beken en het Beeklustpark, in de zuidelijke long het jonge ontginningslandschap rondom het Nijreesbos. De Aa, de Weezebeek, de Loolee en de Hollandergraven bepaalden ooit waar mensen zich vestigden. Zij dragen die geschiedenis en structuur nog altijd en zijn dragers van het landschap en het stedelijk systeem.

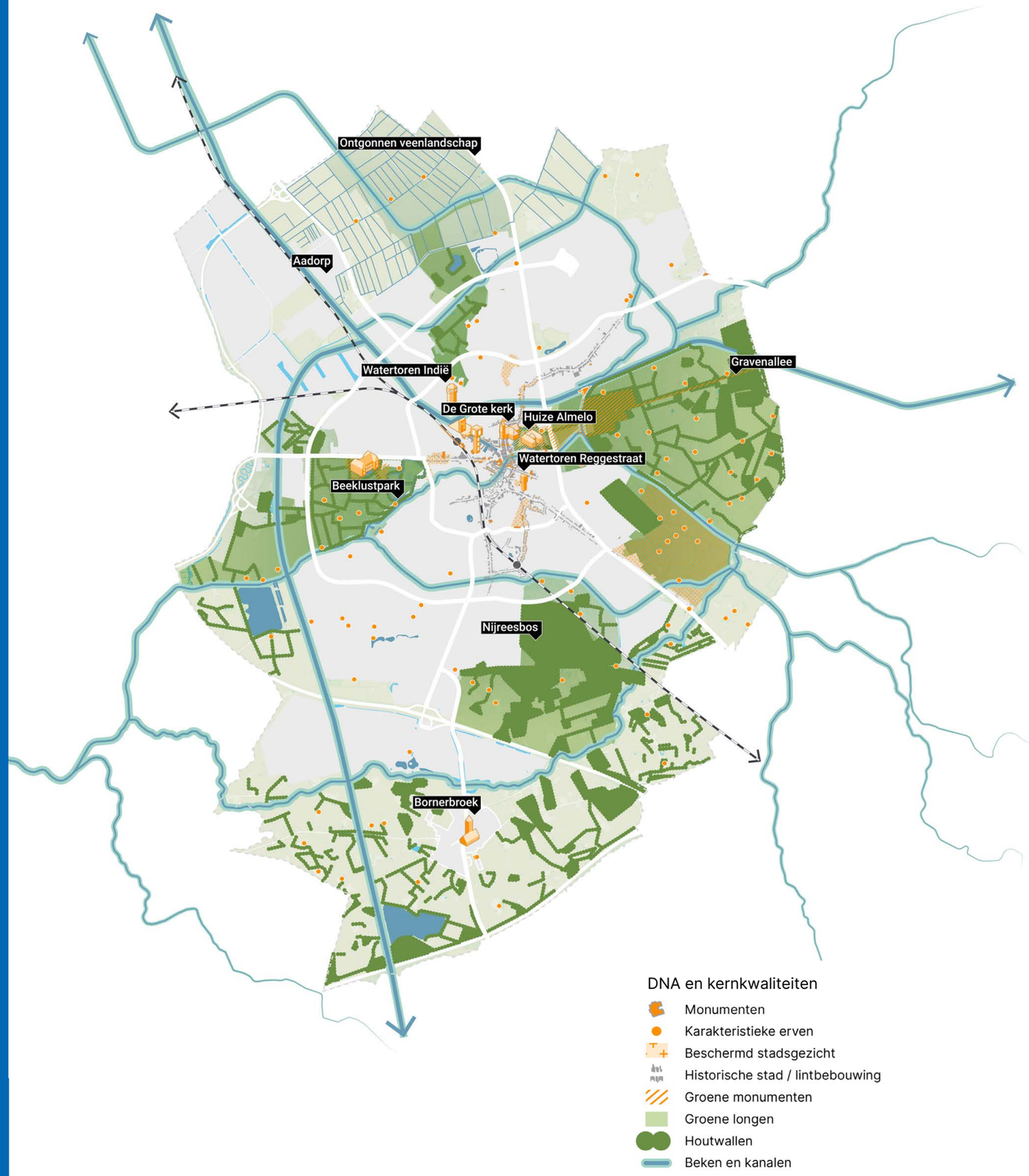

Een paar van onze ‘pareltjes’

Korenmolen de Hoop.

Westelijke groene long. Fotograaf Cars Bijlstra

Watertoren van de Stoomspinnerij Twenthe.

Gravenallee. Bron: Fietsnetwerk.nl

Huize Almelo. Fotograaf Cars Bijlstra

Het Wevershuis. Bron: Erfgoed Almelo

Bellinckhof. Bron: Historischekringalmelo.nl

2.2 Onze kernkwaliteiten

Bij onze groei en schaalsprong staan we voor keuzes. De komende decennia vragen woningbouw, werkgelegenheid, de energietransitie, klimaat-adaptatie en een gezonde leefomgeving namelijk allemaal ruimte in dezelfde stad, dezelfde dorpen en hetzelfde buitengebied. Het kompas om toekomstbestendige keuzes te kunnen maken willen we opschrijven in de omgevingsvisie. Onze kernkwaliteiten geven daarbij richting. Ze bepalen waar we ruimte voor maken en welke kwaliteiten en programma we willen toevoegen. We onderscheiden er vier met elk een aantal specifieke uitdagingen.

Centrum van Almelo.

Hart van de regio

Wij zijn een van de drie stedelijke centra van de regio Twente en vervullen een cruciale spilfunctie voor het verzorgingsgebied van Noordwest-Twente. Als centrumstad staan wij midden in de regio Noordwest-Twente. Inwoners van omliggende gemeenten als Wierden, Tubbergen, Borne en Twenterand komen dagelijks om te werken in onze gemeente of om gebruik te maken van onze uitstekende stedelijke voorzieningen. Denk hierbij aan het winkelaanbod in onze binnenstad en wijkcentra, het ZGT-ziekenhuis, zorginstellingen, de rechtbank, het Waterschap en het aanbod van voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.

Een bezoek aan de Almelose binnenstad staat voor veel inwoners van Twente en Salland regelmatig op de agenda. Ons centrum is compact en overzichtelijk. Wie hier aankomt, doet vrijwel alles te voet. Winkels, horeca en markt liggen op loopafstand van elkaar en van het station. Almelo biedt de voorzieningen van een stad in combinatie met de vertrouwdheid van een gemeenschap die elkaar kent.

De historische bebouwing van de Grotestraat en de omliggende straten geeft het centrum een gelaagdheid en herkenbaarheid die inwoners hoog waarderen. Het water is daarbij nooit ver weg. De havenkom, de beken en de kanalen brengen de ontstaansgeschiedenis van de stad tot in het hart van de binnenstad en maken van het centrum ook een plek om te verblijven. Onze binnenstad functioneert zo als de huiskamer van Noordwest-Twente: als ontmoetingsplek, als cultureel voorzieningenhart en als visitekaartje van de gemeente.

Met onze ligging op de knooppunten van auto-, trein- en waterwegen zijn we tot slot uitstekend verbonden met de regio en met de rest van Nederland. Vandaag de dag uit zich dit in onder andere twee treinstations, drie prominente spoorlijnen, de fietssnelweg F35 en onze positie als knooppunt in het oostelijk wegennet, waar onder andere de A35, A1, N35 en N36 samenkomen. Station Almelo vormt een belangrijk knooppunt in Oost-Nederland, met rechtstreekse verbindingen naar Deventer, Den Haag, Utrecht, Zwolle, Hardenberg en Enschede.

“Ik vind het belangrijk dat er genoeg voorzieningen, laag-drempelige ontmoetingsplekken en evenementen zijn in de binnenstad.”

Jonge inwoner van gemeente Almelo vanuit digitale enquête.

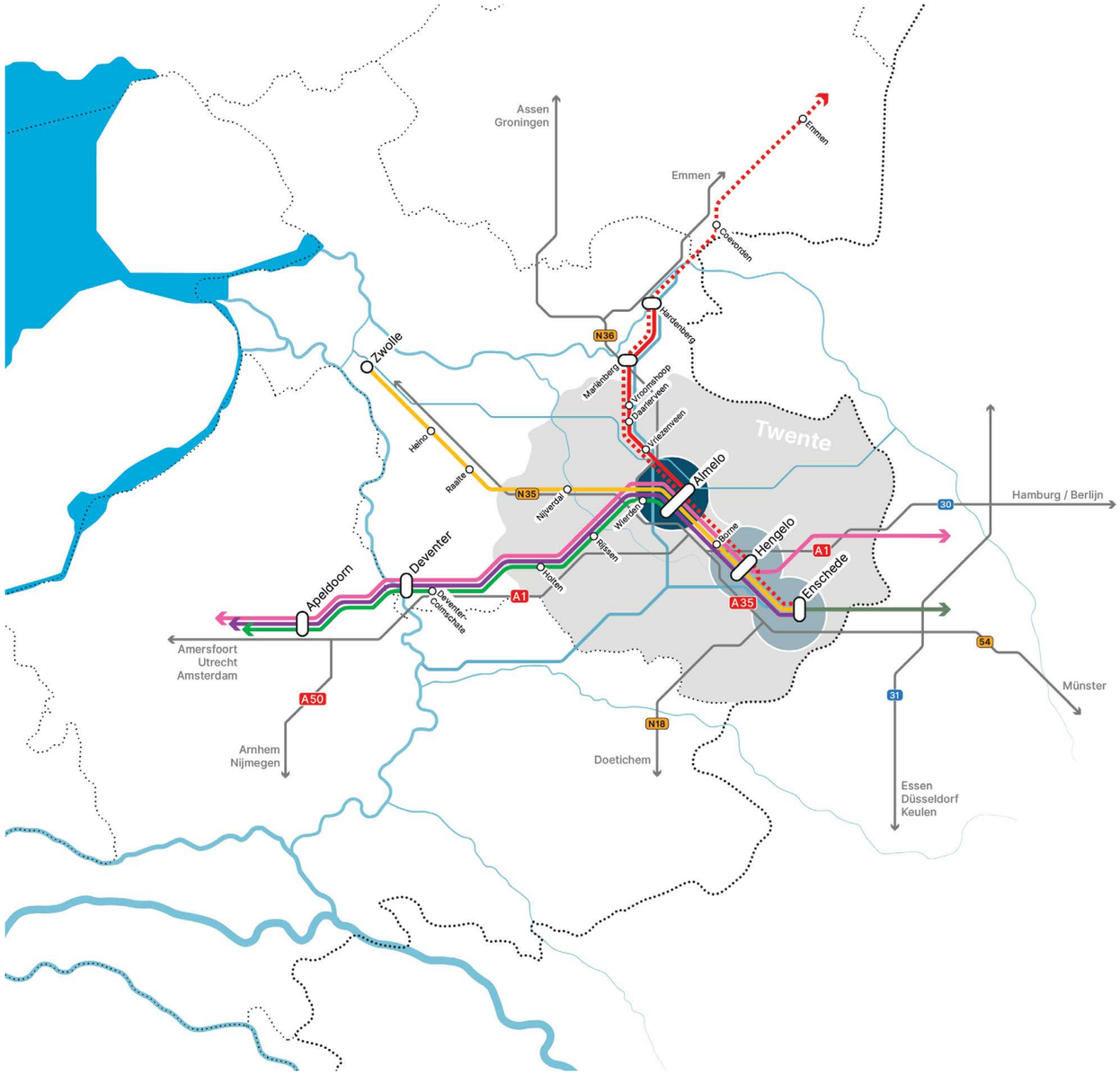

Almelo is uitstekend verbonden en vormt een belangrijk knooppunt van auto-, trein- en waterwegen.

Perron op station Almelo.

Belangrijke uitdagingen voor de toekomst

Versterken aanbod culturele en maatschappelijke voorzieningen
We willen onze positie als regiostad verder versterken. Daarbij willen we als een van de drie stedelijke centra van Twente een bijdrage leveren aan de regionale verstedelijkings- en woningbouwopgave. Dat gaat hand in hand met een groei als stad in balans: niet alleen groeien in woningaantallen, maar ook culturele en maatschappelijke voorzieningen, groen, mobiliteit, drinkwater en meer.

Ruimte en aandacht voor onze talenten
Een sterke regiostad biedt sterk onderwijs. We willen ons voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs stevig verankeren in de stad en nadrukkelijker verbinden met onze High Tech maakindustrie, zodat jongeren hier kunnen leren wat ze hier ook kunnen gaan doen. Er liggen kansen om onderwijs en innovatie naar het centrum te halen, waar studenten bijdragen aan de levendigheid van de binnenstad.

Het vergroten van de aantrekkelijkheid van onze binnenstad
Bij een sterke regiostad hoort een bruisende en aantrekkelijke binnenstad. Er liggen kansen om toe te werken naar een compacter en multifunctioneel centrumgebied, met een sterk winkelhart en meer wonen, cultuur, horeca, economie, onderwijs en innovatie. Daarbij hoort een breder maatschappelijk en cultureel aanbod voor jong en oud. Ook is het belangrijk dat het een aantrekkelijke en veilige omgeving is waar mensen zich ook 's avonds prettig voelen. Jongeren uit de gemeente Almelo geven aan dat er momenteel behoefte is aan meer laagdrempelige ontmoetingsplekken.

Versterken van onze rol als regionaal mobiliteitsknooppunt. Onze positie als infrastructureel knooppunt is een kwaliteit die doorontwikkeling vraagt. De groei en mobiliteitstransitie vragen om veilige en comfortabele routes, in het bijzonder voor voetgangers en fietsers. Beide treinstations kunnen worden versterkt als multimodale knopen waar trein, bus, fiets en deelmobiliteit vanzelfsprekend op elkaar aansluiten.

Doorontwikkelen als regionale zorgstad
Ook op het gebied van zorg vervullen we een regionale functie, met het ZGT-ziekenhuis en onze zorginstellingen als dragers. Vergrijzing en de groei naar 100.000 inwoners maken dat die vraag toeneemt. De opgave is om ruimte te reserveren waarin deze voorzieningen kunnen meegroeien en tegelijk zorg, woonzorgconcepten, scholing en ontmoeting dichtbij te organiseren, in de omgeving van het ziekenhuis en in het hart van elke wijk en elk dorp.

Versterken van de energie-infrastructuur
Een bijzondere opgave ligt ook in het versterken van de energie-infrastructuur. In lijn met nationale doelstellingen willen we in 2050 een aardgasvrije gemeente zijn. Naast het geplande midden- en hoogspanningsverdeelstation in Leemslagen en mogelijk windmolens in het gebied tussen de gemeenten Almelo, Tubbergen en Twenterand is het belangrijk dat we voldoende ruimte voor het duurzaam opwekken, opslaan en vervoeren van energie reserveren. De potentie voor zon-op-land is beperkt, waardoor het belang voor zon-op-dak en het verduurzamen van vastgoed groter wordt.

Groene waterstad

Het groen, de beken, dalen en ontginningen vormen tot op de dag van vandaag de ruimtelijke ruggengraat van Almelo en de dorpen. In de Almelose woonwijken is het groen en blauw daarom altijd nabij. De groene longen die ons buitengebied structureren zijn het kloppend hart voor onze klimaatopgaven, biodiversiteit, natuur en recreatie.

De noordelijke long vormt de overgang van de stedelijke zandgronden naar het lager gelegen ontgonnen hoogveengebied. Het landschap verandert hierbij van een kleinschalige verkaveling met kenmerkende elzensingels naar een grootschaliger en opener ontginningslandschap dat zijn huidige vorm grotendeels dankt aan de ruilverkaveling. Naast agrarische bedrijven en sportfaciliteiten zijn er moderne erven langs wegen. De oostelijke long vormt een rijk en karakteristiek coulisselandschap met beekdalen en historische pachtboerderijen van de Graaf van Rechteren Limpurg, waar agrarisch gebruik wordt gecombineerd met zorgvuldig beheer van natuur en landschap. De westelijke long is een dekzand-landschap met beken, deels agrarisch gebruikt. Het Beeklustpark en landhuis de Bellinckhof zijn belangrijke elementen.

Ten westen van het Twentekanaal strekt zich een open maten- en flierenlandschap uit. De zuidelijke long wordt gedomineerd door het Nijreesbos, het enige grote bos in Almelo, en gekenmerkt door een jong ontginningslandschap. De Doorbraak vormt een belangrijke ecologische en landschappelijke verbinding binnen het buitengebied. Deze nieuwe watergang stroomt vanuit de oostelijke groene long langs de zuidelijke groene long door het buitengebied van Bornerbroek en mondt in gemeente Wierden uit in de Regge. De Doorbraak maakt onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en draagt bij aan de versterking van natuur, water en biodiversiteit. Almeloërs benoemen het Nijreesbos, Gravenallee, de havenkom en beken als de meest geliefde plekken van de stad. Ook in de dorpen is de groenblauwe identiteit van de gemeente sterk verankerd.

Belangrijke uitdagingen voor de toekomst

Groen en blauw groeien mee
De groei van de gemeente vraagt om een groei die bij ons past. Dus groeien onze groene en blauwe kwaliteiten mee. Ook vanuit de Europese Natuurherstelverordening ligt er een opgave om aangetaste ecosystemen op land en water actief te herstellen. Het is van belang dat bij ruimtelijke ontwikkelingen groene en blauwe opgaven worden meegenomen en goed worden ingepast.

Verbeteren van toegankelijkheid van het groen
Groen in de kernen en het buitengebied wordt pas ten volle benut als het toegankelijk en beleefbaar is. Er ligt een opgave om recreatieve wandel- en fietsroutes en rust- en fietsparkeerplekken toe te voegen of te versterken. Uiteraard met oog voor ruimtelijke kwaliteit, biodiversiteit en rust voor de natuur.

Voorbereiden op klimaatverandering
Gezien onze ligging op een van de laagste plekken in Twente is het van belang om de leefomgeving klimaatadaptief en klimaatrobuust in te richten en daarvoor ruimte te reserveren. Het opvangen van hevige regenval, hittestress en verdroging vraagt om waterberging in de stad, gezonde beekdalen in het buitengebied, bouwvormen die rekening houden met hevige regenval en hoge grondwater-standen en het beter benutten van hemelwater. Water is daarbij niet alleen een opgave, maar ook een kwaliteit die we terugbrengen in het stadsbeeld. Zo waarborgen we tevens ook de waterveiligheid van onze gemeente in de toekomst.

De Aa in Almelo. Fotograaf Cars Bijlstra.

Beter benutten van onze groene longen
De groene longen zijn bepalend voor de stedelijke structuur en een aantrekkelijk stedelijk leven. Ze zijn echter niet overal even herkenbaar, waardevol of goed toegankelijk. Er liggen kansen om met groen versterkende maatregelen de randen beter vorm te geven, net als de overgangen tussen stad en landschap en aantrekkelijke toegangen vanuit de wijken. De stadsranden en beekdalen zijn hierin de sleutel.

Een toekomstbestendige agenda voor het buitengebied
Voor een vitaal buitengebied is een balans nodig tussen landbouw, duurzame energie, natuur, recreatie en wonen. De landbouwtransitie vraagt om planologische ruimte, bijvoorbeeld voor het intensiveren, extensiveren of het verbreden van het bedrijfsmodel. Vrijkomende agrarische bebouwing kan leiden tot leegstand en verrommeling maar biedt ook kansen om erf en landschap te versterken.

De doorbraak tussen Bornerbroek en XL Businesspark. Fotograaf Cars Bijlstra.

Ondernemende werkstad

We hebben een rijke geschiedenis als heerlijkheid, maar zijn al ruim twee eeuwen ook een echte werkstad. We stropen onze mouwen graag op. Vandaag de dag zijn wij een krachtige regionale banenmotor met meer dan 50.000 arbeidsplaatsen. We bieden werkgelegenheid voor ongeveer 14% van alle banen in de regio. Een belangrijke drager van onze economie is het sterk MKB-klimaat. Wereldspelers als Urenco, Malvern Panalytical, VDL ETG Almelo, ETC Nederland, Benchmark en HITEC verankeren Almelo als High Tech hotspot.

Onze bedenkers en makers zijn het fundament waarop alle andere componenten in en buiten de regio functioneren en samenkomen. Wij vervullen daarmee een hoofdrol binnen het hightech ecosysteem, waarin bedrijven, kennisinstellingen en ketenpartners op elkaar aansluiten. We zijn dé ruggengraat van de (regionale) High Tech economie. Ook op het gebied van zorg vervullen we een regionale functie, met het ZGT-ziekenhuis en onze zorginstellingen als dragers. De combinatie van een sterke economie, nabijheid van werk, onderwijs en zorg vormt de basis voor brede welvaart voor veel inwoners.

Belangrijke uitdagingen voor de toekomst

Vergroten brede welvaart voor iedereen
Een sterke economie leidt niet vanzelf tot brede welvaart. Het is van belang dat meer inwoners kunnen meeprofiteren van de banen die hier zijn, in het bijzonder inwoners met een kwetsbare sociaal-economische positie. Dat vraagt om een goede aansluiting tussen het beroepsonderwijs en de vraag van onze bedrijven. Nabijheid van werk, onderwijs en zorg blijft daarvoor de basis-voorwaarde. Dit vraagt om strategische ruimtelijke keuzes.

Scherp economisch profiel
Onze economie is sterk, maar de ruimte in onze gemeente is schaars. Het is van belang een scherp economisch profiel te kiezen en dat leidend te laten zijn bij afwegingen over bestaande en nieuwe werklocaties. En om bestaande en nieuwe bedrijven de duidelijkheid te geven waarbinnen ze kunnen innoveren en investeren.

Meer ruimte voor economie
De ruimte voor nieuwe werklocaties is beperkt. Uitbreiding vraagt om een zorgvuldige afweging, economisch naar het type bedrijvigheid dat we willen binden en ruimtelijk in relatie tot landschap, milieu en de kwaliteit van de stadsranden. Nieuwe hectares zijn daarmee geen vanzelfsprekendheid maar een keuze die verantwoord moet worden.

Beter benutten bestaande werklocaties
In de bestaande werklocaties zit nog veel onbenutte ruimte. Er liggen kansen om deze terreinen ruimtelijk en economisch beter te benutten en de gebiedsprofielen aan te scherpen, zodat het juiste bedrijf op de juiste plek terechtkomt. Ook het behoud van watergebonden bedrijvigheid via de binnenhaven hoort in deze afweging thuis.

Nieuwe perspectieven voor het buitengebied
In het buitengebied is de roep om een duidelijke visie en kaders. Er ligt een opgave om de balans te bewaken tussen agrarisch gebruik, natuur, recreatie en de transformatie van vrijkomende agrarische bebouwing, met actieve preventie van leegstand en verrommeling. Verdere industriële uitbreiding rondom Almelo, Aadorp en Bornerbroek mag de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid niet aantasten. Herkenbare groene buffers tussen de kernen en bedrijvigheid kunnen hierbij helpen.

Kijkend naar Turfkade vanuit het noordwesten. Fotograaf Cars Bijlstra.

Vitale gemeenschappen

Almelo, Aadorp en Bornerbroek zijn van oudsher plekken die mensen aantrekken. Tot op de dag van vandaag oefenen onze stad en dorpen aantrekkingskracht uit op mensen die graag vrij en in een verbonden gemeenschap willen wonen. We bieden al decennialang werk en onderkomen voor werknemers uit alle windstreken. Tijdens de industrialisatie verlieten arbeiders het platteland voor werk in de textielindustrie in Almelo. Na de Tweede Wereldoorlog kwamen nieuwe groepen werknemers ook van buiten de landsgrenzen, die in Almelo een thuis vonden en de stad kleur en karakter gaven.

Almeloërs en nieuwe stedelingen ontwikkelden zo samen een cultuur van openheid, solidariteit en gastvrijheid. Een eigenschap die veel inwoners koesteren en zien als een van de belangrijkste kwaliteiten van het wonen en leven in de stad. Uit gesprekken met de samenleving bleek dat inwoners trots zijn op het gevoel dat mensen naar elkaar omkijken, dat de stad bereikbaar en toegankelijk is, en dat er een vertrouwd gevoel heerst in de buurten en wijken.

Belangrijke uitdagingen voor de toekomst

Investeren in leefbare en gemengde wijken
De leefbaarheid staat in een aantal Almelose wijken onder druk. Het is van belang te blijven investeren in bestaande wijken, en om ruimtelijke ontwikkelingen hiervoor als vliegwiel te gebruiken. Soms betekent dit ook ongelijk investeren in plekken waar de druk op de leefbaarheid het grootst is. De uitdaging daarbij is ook het streven naar gemengde wijken, met woningen voor jong en oud en voor elke portemonnee. Meer variatie in woningtypen binnen dezelfde buurt vergroot immers de draagkracht en houdt wijken in balans.

Vergroten aanbod woningen en woonmilieus
De woningvoorraad is niet voor alle groepen even toegankelijk en sluit niet overal meer aan op de woonbehoefte. Er ligt een opgave om nieuwe typologieën en woonmilieus toe te voegen met voldoende betaalbare en levensloopbestendige woningen.

Voorzieningen voor iedereen nabij
Voor vitale gemeenschappen is nabijheid van voorzieningen en ontmoetingsplekken cruciaal. Het is van belang dat zorg, scholing en dagelijkse voorzieningen voor iedereen bereikbaar blijven, ook wanneer wijken en dorpen veranderen. Het clusteren van maatschappelijke voorzieningen in het hart van de wijk maakt ze beter bereikbaar en versterkt tegelijk de ontmoeting tussen leeftijdsgroepen.

Een passende agenda voor Aadorp en Bornerbroek
De dorpen ontlenen hun aantrekkingskracht aan hun schaal en eigen karakter. Aadorp is een kanaaldorp, Bornerbroek een zelfstandig kerkdorp in het landschap. Er ligt een opgave om ruimte te bieden aan de eigen woningbehoefte zonder dat dorpse karakter te verliezen.

Ruimte voor ontmoeting en noaberschap
Noaberschap is onze kwaliteit, maar staat ook onder druk door een veranderende samenleving en gebrek aan ruimte om elkaar tegen te komen. Het is belangrijk dat in de wijken en dorpen voldoende plekken zijn waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, van dorpshuis en verenigingsleven tot speelplekken, en dat we de openbare ruimte met hoge verblijfskwaliteit blijven realiseren.

Markt in het centrum van Almelo.

Robijn
DE PLEK WAAR

Schalderei

”Ik vind het belangrijk dat je als starter in Aadorp kan wonen. Ook vind ik het belangrijk dat de kinderen in Aadorp naar school kunnen blijven gaan. En dat Aadorp in het groen blijft bestaan.”

Inwoner van Aadorp vanuit digitale enquête.

Aadorp vanuit het zuiden. Fotograaf Cars Bijlstra.

“Bornerbroek heeft nog een echt dorps karakter. Iedereen kent elkaar en iedereen kijkt om naar elkaar. Als er wat gebeuren moet, steekt iedereen er handen uit de mouwen. Dat willen we graag zo behouden.”

Inwoner van Bornerbroek vanuit digitale enquête.

Bornerbroek vanuit het noordwesten. Fotograaf Cars Bijlstra.

3
Ons toekomstbeeld richting 2050

Wie zich in 2050 in de gemeente Almelo begeeft, ervaart een stad en dorpse gemeenschappen waar brede welvaart en noaberschap zichtbaar zijn. Dit wordt weerspiegeld in de kwaliteit van de leefomgeving, de sociale samenhang en de kansen die voor iedereen binnen bereik liggen. Op het gebied van wonen, werken en leven hebben we een kwalitatieve schaalsprong gemaakt. De groei van woningen en bedrijvigheid is hand in hand gegaan met hoogwaardige maatschappelijke voorzieningen, de energie- en mobiliteitstransitie en een beleefbaar en klimaatadaptief buitengebied. De spoorzone 2.0 van Almelo is anno 2050 de plek waar stedelijke dynamiek, groenblauwe woon- en werkmilieus en een beleefbaar landschap elkaar ontmoeten. Onze geschiedenis en identiteit zijn daarin zichtbaar en beleefbaar gebleven.

3.1 Stad en dorpen in balans

We benutten onze groei als vliegwiel voor een stad en dorpen in balans, waarin alle inwoners en alle buurten meeprofiteren. Dit doen wij door middel van een kwalitatieve schaalsprong: leefbare en gemengde wijken en dorpen, een breed palet aan woonmilieus voor elke levensfase en elke portemonnee, met voorzieningen zoveel mogelijk op loop- of fietsafstand. Fysieke vernieuwing, brede welvaart en sociaal-economische vooruitgang gaan daarbij hand in hand. Groeien doen we dan ook niet alleen aan de randen. We investeren in de gemeenschappen en leefomgeving van de bestaande stadswijken en onze dorpen. Zo bouwen we aan veerkrachtige gemeenschappen waarin iedereen kan wonen in een prettige en gezonde leefomgeving en gelijke kansen krijgt.

Groei naar 100.000 inwoners
Als regionale centrumstad van Twente met vitale kernen leveren we een substantiële bijdrage aan de Twentse woningbouwopgave. Naast woningen voor de eigen behoefte bieden we ook ruimte aan nieuwe Almeloërs die onze werkende bevolking versterken. Onze wens is om te groeien naar 100.000 inwoners in Almelo: kwalitatieve groei is daarbij de randvoorwaarde. We houden in de omgevingsvisie rekening met een toename van in ieder geval 15.000 woningen tot 2050 en sturen bij als de behoefte verandert. Vergroten van het woningaanbod in bestaande wijken en de dorpen, door binnenstedelijke transformatie en met de ontwikkeling van Aalanderveld krijgen prioriteit. Daarnaast reserveren we in de omgevingsvisie extra ruimte voor woningbouw aan de rand van Almelo om de gehele woningbouwopgave te kunnen verwezenlijken.

We bouwen voor lokale behoefte én voor nieuwe talenten en arbeidskrachten
De belangrijkste doelgroepen waarvoor we woningen toevoegen zijn in de eerste plaats de jonge huishoudens en starters en senioren in onze wijken en dorpen. Starters en jonge huishoudens zijn op zoek naar betaalbare woningen. Veel senioren willen graag doorstromen naar een passende woning in de wijk waar ze wonen. Daarnaast zien we van jong tot oud een toename van 1- en 2 persoonshuishoudens. Er ligt in het bijzonder een uitdaging om voor deze groepen extra aanbod te creëren. Voor onze lokale en regionale economie leggen we tevens de rode loper uit voor nieuwe werknemers, ondernemers en jonge talenten. Samen met het bedrijfsleven kijken we hoe we ons woningaanbod kunnen aansluiten op hun behoeften en wensen. In vergelijking tot de meeste steden in Oost- en Midden-Nederland onderscheiden we ons met een uitstekende prijs-kwaliteitverhouding van de woningvoorraad. Bij ons krijg je veel woning en een groene leefomgeving voor een aantrekkelijke prijs. Dat blijft ook de inzet voor de komende jaren.

Een bereikbare woningmarkt
We bouwen aan een evenwichtige, gevarieerde stad, met woonmilieus voor elke levensfase, elke portemonnee en elk huishoudenstype. In lijn met landelijk en provinciaal beleid streven we ernaar om zeven van de tien nieuwe woningen in het betaalbare segment (goedkope koop, sociale huur en middenhuur) te realiseren. Zo werken we toe naar een stad in balans, waar jong en oud, starter en senior, nieuwkomer en geboren Almeloër naast elkaar kunnen wonen en elkaar versterken. Zo voelt iedereen zich thuis in Almelo.

Vergroten diversiteit woningaanbod in wijken en dorpen
We bieden een divers palet aan woonmilieus in onze gemeente. Die verscheidenheid is onze kracht als dragende regiostad en we bouwen er bewust op voort. Woningbouw en woningaanpassing zetten we tegelijkertijd doelgericht in om te zorgen voor een evenwichtige, inclusieve stad. We sturen op differentiatie van woningtypen en woonmilieus per wijk. Daarmee kunnen starters en huishoudens met een veranderde woonbehoefte blijven wonen in hun eigen wijk of dorp. Op hoofdlijnen onderscheiden we vier woonmilieus, elk met eigen woonkwaliteiten en woningbouwprogramma. We geloven in maatwerk in elke wijk en op elke plek en sturen niet aan de voorkant op typologieën, maar op variatie in dynamiek en dichtheden.

→ *Stedelijke woonmilieus (50-80 woningen/ha):*
veel inwoners wonen graag dichtbij voorzieningen en op goed bereikbare locaties. Stedelijke woonmilieus voorzien in die behoefte. Daarom gaan we het aanbod stedelijke woonmilieus vergroten. We beschouwen de Spoorzone als hét stedelijke ontwikkelgebied van Almelo. We bouwen voort op het gebied van Almelo Centraal (Kerkelanden, Achter de Molen en Westerdok) en breiden het uit tot grofweg de Turfkade tot High Tech Campus. Deze ontwikkeling noemen we de Spoorzone 2.0. Dit is in lijn met de strategie vanuit de Regionale Ontwikkelstrategie Twente om als een van de drie dragende steden ruimte te bieden voor verdere verstedelijking binnen een straal van 2,5 kilometer van station Almelo en binnen 1,5 kilometer van station Almelo De Riet. In deze zone is plek voor stedelijke woonconcepten voor jong en oud en functiemenging. We ontwikkelen de spoorzone als één samenhangend stedelijk gebied met hoge verblijfskwaliteit en naast wonen ruimte voor economische functies, onderwijs, detailhandel en onderwijs. Gemengde gebieden kunnen slim worden ingezet voor kleinere maakbedrijven en kenniswerkers, zodat wonen en werken elkaar versterken. De beoogde dichtheid ligt in het gebied tussen 50 en 80 woningen per hectare met voldoende ruimte voor water en groen: stedelijkheid op de Almelose schaal. Elk deelgebied krijgt een eigen accent, maar samen vormen ze een coherent stedelijk milieu.

Waterrijk wonen op Indieterrein.

→ *Groenstedelijke woonmilieus (20-50 woningen/ha):*
veel Almeloërs wonen ruim en groen, in wijken waar groen en parken vanzelfsprekend dichtbij zijn. Zoals het Schelfhorstpark in Schelfhorst, De Gors in Windmolenbroek en brede groenstroken en de Aalderinkshoek in de Wierdensehoek. Dat is een kwaliteit die we vasthouden. We zetten in op een kwaliteitsslag en het toevoegen van extra woningen bij de voorzieningen van de wijkharten (wijkaccommodatie, winkelcentra, huisartsen, ontmoetingsruimten), te beginnen bij Schelfhorst, Windmolenbroek en De Maat/Aalderinkshoek. Daar voegen we de ontbrekende woningtypen toe voor met name kleinere huishoudens en senioren, zodat mensen in de wijk kunnen blijven wonen en een woning vrijmaken voor nieuwe bewoners. Ook zien we juist in deze gebieden kansen voor woonzorg-clusters of woonzorgcirkels, waar wonen, welzijn en zorg in een directe omgeving optimaal met elkaar zijn verbonden.

Op Aalanderveld ontwikkelen we een aantrekkelijk groenstedelijke woonmilieu die verweven wordt met de noordelijke groene long, met een nieuw wijkhart samen met Aadorp en met tijdige aansluiting op hoogwaardige vervoerverbindingen richting het centrum. Groen en water zijn in dit milieu de drager van het plan.

→ *Dorpse woonmilieus (tot 30 woningen/ha):* Aadorp en Bornerbroek vervullen een eigen rol op onze woningmarkt en voorzien in een behoefte aan wonen met dorpse kwaliteiten. De dorpen trekken mensen aan die vrij willen wonen in een gemeenschap waar men elkaar kent. Binnen de dorpen zien we dat onder andere door vergrijzing en de groei van kleine huishoudens er steeds meer huishoudens zijn die door willen stromen naar een ander woningtype in het dorp. Tegelijkertijd hebben jongeren moeite om er een woning te vinden. Daarom bouwen we in en bij de dorpen, in de passende en kleinschalige dorpse maat, nieuwe woningen waaronder ontbrekende typologieën, starterswoningen en seniorenwoningen. Zo kunnen jongeren in het dorp blijven, ouderen in een passende woning oud worden en het draagvlak voor school, dorpshuis en verenigingen op peil gehouden worden. In Aadorp zien we ruimte voor woningbouw in de Molenhoek en aan de noordrand en voor kleinschalige nieuwbouw in De Woesten en Aahoes/Kanaalfront. In Bornerbroek zoeken we die ruimte aan de oost- en zuidzijde van het dorp. Rondom de dorpshuizen zien we, vanwege de belangrijke ontmoetingsfunctie, in het bijzonder kansen voor het toevoegen van (geclusterde) woonvormen voor senioren.

→ *Landelijk wonen:* in het buitengebied en in Tusveld wonen mensen ruim en landelijk, met het cultuurlandschap als directe buur. Nieuwe woningen zijn hier uitzondering en geen regel. We zetten ons in op het vitaal houden van het platteland. We zijn ons bewust van de aantrekkingskracht van het buitengebied voor functies zoals zorg en recreatie. Enerzijds kunnen deze functies geschikt zijn voor een landelijke omgeving, anderzijds kunnen deze functies ook tot onwenselijke situaties leiden. We maken daarom bij herbestemming een zeer zorgvuldige afweging om overlast te voorkomen. Daarnaast denken we na over het onttrekken van vastgoed en de uitruil van grond omdat de huidige agrarische bestemming soms onder druk staat. In de omgevingsvisie wijzen we zones aan waar we 'rood voor rood' regeling voor nieuwe functies een kans willen geven, zonder dat dit ten koste gaat van de aanwezige kwaliteiten. We zijn terughoudend met woningbouw in het buitengebied. Bij vrijkomende agrarische bebouwing staan we op voor hergebruik in de directe nabijheid van de dorpen, waarbij elke toevoeging het erf en het landschap aantoonbaar versterkt. In de omgevingsvisie wijzen we daarvoor zones aan.

Clusteren van wonen en voorzieningen in wijk- en dorpsharten
Veel inwoners hebben graag de basisvoorzieningen in de directe nabijheid van hun woning. Het is prettig dat deze op loop- of fietsafstand liggen en het voorkomt onnodig gebruik van de auto. Om dit mogelijk te maken en voorzieningen elkaar te laten versterken, kiezen we ervoor om eerstelijnszorg, onderwijs, welzijn, sport en ontmoeting in deze harten te clusteren. Daarnaast willen we het woningaanbod in deze harten uitbreiden. We zien daar ruimte om wat hoger te bouwen. Zo blijven voorzieningen voor de meeste mensen bereikbaar, vergroten we het draagvlak en ontstaan er plekken waar mensen elkaar tegenkomen. Onze warme wijk- en dorpsharten Schelfhorst, Windmolenbroek, De Maat/Aalderinkshoek, Vincent van Goghplein en Bornerbroek spelen daarin een sleutelrol. In de omgeving van de Riet en bij Aalanderveld/in de omgeving van Aadorp onderzoeken we of in de toekomst mogelijkheden zijn voor het creëren van een nieuw hart.

Realiseren van woonzorgcirkels en woonzorg-clusters
We zetten in op een clustering van wonen, zorg, ontmoeting en dagelijkse voorzieningen. Zodat voorzieningen op loopafstand liggen en zorg in een straal efficiënt te organiseren is. Zo kunnen mensen in hun eigen wijk en netwerk oud worden, blijft de druk op mantelzorgers en verpleeghuiszorg beperkt en komen tegelijk eengezinswoningen vrij voor jongere huishoudens. We zien hiervoor vooral kansen in de bestaande wijken en de dorpen nabij voorzieningencentra. In de omgevingsvisie wijzen we woonzorgcirkels aan.

Herstructurering bestaande wijken
Voor stad en dorpen in balans is het belangrijk dat we blijven investeren in bestaande wijken. We zien woningbouw daarbij als vliegwiel voor aantrekkelijke, duurzamere en meer gemengde wijken. We zetten in op het verbreden en verbeteren van de woningvoorraad door intensivering, herstructurering en sloop-nieuwbouw.

Slim benutten van bestaand vastgoed
We zetten in op het slim benutten van bestaande vastgoed. Waar het mogelijk en wenselijk is maken we optimaal gebruik van de gebouwen die al bestaan en de goede bereikbaarheid van voorzieningen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om:

→ *Optoppen en uitbouwen:* het toevoegen van extra woonlagen en uitbouwen op bestaande (appartement)gebouwen om efficiënt en in één keer tientallen extra woningen te realiseren.

→ *Gecoördineerde kavelsplitsing:* het gebiedsgericht vergemakkelijken van kavelsplitsing in ruim opgezette buurten.

→ *Woningsplitsing:* het opdelen van een grote woning in 2 of meerdere woningen.

→ *Familiewoningen:* het (tijdelijk) toevoegen van een kleine woning op een eigen kavel.

→ *Woningdelen:* het aanpassen regels om kamerverhuur en friends-contracten toe te staan van bijvoorbeeld corporatiebezit.

→ Transformatie van winkels naar wonen in de binnenstad.

→ We stimuleren en faciliteren bijzondere woonvormen die ruimte geven om samen te wonen op een manier die past bij de wensen van onze bewoners. Denk aan collectieve woonvormen of Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) of concepten als Skaeve Husen.

Niet alles kan overal. We maken daarbij gebiedsgerichte keuzes in ons volkshuisvestingsprogramma.

Eerst investeren in de wijken die het het hardst nodig hebben
Gelijke kansen creëren in de wijken betekent soms ook ongelijk investeren. Daarom geven we ook in de toekomst prioriteit aan wijken waar de leefbaarheid en de brede welvaart het meest onder druk staan. We zijn onder andere het Nieuwstraatkwartier, De Riet, Ossenkoppelerhoek en Kerkelanden. In wijken of dorpen waar de leefbaarheid onder druk staat of de zorgdruk al groot is, voegen we in beginsel geen wooncomplexen of geclusterde woningen toe die bestemd zijn voor inwoners met complexe problematiek in combinatie met veiligheidsrisico's. We sturen hierbij op huisvesting aan de randen van wijken en buurten waar de zorgdruk minder groot is en de leefbaarheid minder onder druk staat.

Aardgasvrije woningvoorraad
We werken aan een toekomstbestendige woningvoorraad. Ons streven is dat alle woningen in Almelo in 2050 van het aardgas af zijn. Samen met onze vastgoed partners werken we aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Ook onderzoeken we de mogelijkheden om netbewust bouwen toe te passen in Almelo. Zo kan het nettoverbruik van de bouw van nieuwbouwwoningen verlaagd worden en kunnen woonwijken inspelen op schommelingen in het elektriciteitsnet. Bij de realisatie van nieuwbouw stellen we strikte kaders voor een laag energieverbruik en het maximaal benutten van duurzame energiebronnen.

Een klimaatadaptieve inrichting
Herstructurering en verdichting gaan hand in hand met kwalitatieve vergroening, verduurzaming en klimaatadaptatie. In 2050 is het doel om klimaatrobuust en waterbestendig ingericht te zijn. We beginnen in de wijken waar de noodzaak het grootst is en de leefbaarheid het meest onder druk staan, zoals Nieuwstraatkwartier, De Riet, Ossenkoppelerhoek en Kerkelanden.

Een inclusieve openbare ruimte
Bij toekomstige ontwikkelingen houden we rekening met inwoners met beperkingen die ongehinderd gebruik moeten kunnen maken van de openbare ruimte. Bij de inrichting van de openbare ruimte hebben wij aandacht voor een toegankelijke, sociaal veilige en inclusieve woonomgeving. Dit betekent onder andere een dementievriendelijke inrichting, het stimuleren van ontmoeting en preventieve ondersteuning door mensen die in dezelfde buurt wonen.

Elke wijk en dorp een eigen ontmoetingsplek
Plekken voor ontmoeting en verbinding zijn van groot belang voor het functioneren van onze gemeenschappen en het levensgeluk van onze inwoners. We streven ernaar om elke wijk en dorp te laten beschikken over een aantrekkelijke, toegankelijke en veilige ontmoetingsplek voor jong en oud. Dit kan zowel formeel georganiseerd zijn in een buurthuis of het clubhuis van een sportvereniging, of informeel zoals een picknicktafel of bankje in de openbare ruimte. We houden rekening met ontmoetingsplekken waarvoor bewoners niet hoeven te betalen, zodat het laagdrempelig blijft.

Stad en dorpen in balans

Woonmilieus

- Stedelijk woonmilieu: 50-80 won/ha
- Groenstedelijk woonmilieu: 20-50 won/ha
- Dorps woonmilieu: 15-30 won/ha

Nieuwe grootschalige woningbouw

- Almelo centraal
- Spoorzone 2.0
- Aalanderveld
- Aadorp
- Bornerbroek
- Toevoegen groenstedelijk wonen
- Toevoegen dorps
- Toevoegen stedelijk wonen
- Toevoegen woon-werkmilieus
- Zoekopgave nieuwe woonmilieus

Gemengd woon-/werkmilieu

- Bornsestraat
- Twentepoort / Dienstengebied
- Turfkade

Wijkcentra en functies

- Compact en aantrekkelijk centrum
- Wijkcentra
- Centrale sportvoorzieningen a/d Weezebeek
- Ziekenhuis vernieuwing en verdichtingslocatie
- Treinstations

- Lopende projecten

3.2 Stad, dorpen en landschap herkenbaar en verweven

Onze groene en blauwe kwaliteiten en rijke cultuurhistorie zijn drager van onze identiteit en ruimtelijke kwaliteit en ontwikkeling. Als groenblauwe waterstad van Twente weven we ons centrum, woonwijken, werkgebieden, parken en groene longen tot één gezonde en klimaatbestendige leefomgeving, waarbij elk deel herkenbaar blijft in zijn eigen maat en karakter. We hebben de ambitie om de groenste stad van Twente te blijven. Water en bodem zijn daarbij ons kompas. De groenblauwe structuur groeit mee met de stad, van de boom in de straat tot de beken en groene longen die tot ver in het buitengebied doorlopen.

Dit maakt onze leefomgeving aantrekkelijk, klimaatbestendig, biodivers en gezond. Ze nodigt uit om te bewegen, te ontspannen en elkaar te ontmoeten. We maken onze rijke geschiedenis en identiteit beleefbaar voor het versterken van ons profiel. In het buitengebied zoeken we de balans tussen landbouw, natuur, wonen en ontspanning. De karakteristieke landgoederen, essen, beekdalen en ontginningen vormen daarbij het vertrekpunt. Zo houden we ons cultuurlandschap niet alleen in stand, maar maken we het ook zichtbaar en beleefbaar.

Groen en blauw groeien mee
Een kwaliteitssprong van onze binnenstad, wijken en dorpen betekent ook meer kwalitatief en toegankelijk groen. We kiezen ervoor dat groen meegroeit. We zijn daarom terughoudend met het bouwen aan de randen van onze groene longen en kiezen ervoor om woningbouw zoveel mogelijk binnen de bestaande stad en dorpen te laten plaatsvinden. We versterken de groene dooradering van de stad en dorpen: van beken, kanalen, buurtparkjes en groene verblijfsplekken tot robuuste groenstructuren die de wijken via de groene longen met het buitengebied verbinden. Op wijkniveau bewaken we de balans tussen verdichting en leefkwaliteit, zodat groen altijd meegroeit met de groei van de stedelijke leefomgeving. Zo geven wij invulling aan de Europese Natuurherstelverordening: deze verplicht Europese landen om aangetaste ecosystemen op land en in water actief te herstellen.

Groene longen, beken en kanalen als dragers van stedelijke groei
Onze vier groene longen, de beken en kanalen zijn de belangrijkste landschappelijke dragers van onze gemeente en vormen de kaders voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. We blijven investeren in hun kwaliteit, beleefbaarheid en klimaatbestendigheid en benutten de koppelkansen tussen groen, gezondheid en klimaatadaptatie. We onderzoeken op welke manier de beken en randen van de groene longen kwalitatief geprogrammeerd kunnen worden. Het Kanaalpark is daarbij een voorbeeld waarbij het water opnieuw de drager van de stad wordt. De ambitie is om net als bij het Kanaalpark wijken, groene longen en de binnenstad te verbinden met groenblauwe schakels met aantrekkelijke langzaamverkeersroutes.

Groenblauwe ritsen
Drukke singels, water en spoor vormen soms hardnekkige barrières tussen de wijken en het omliggende landschap. We passen daarom groenblauwe ritsen toe: ruimtelijke ingrepen die stedelijk gebied en groene longen fysiek en beleefbaar met elkaar verbinden. Zo slechten we barrières tussen onze grootschalige groen-voorzieningen. Groenblauwe ritsen verbeteren niet alleen de beleefbaarheid en toegankelijkheid voor mensen, maar bieden ook dieren meer mogelijkheden om zich veilig tussen leefgebieden te verplaatsen.We leggen de contouren van de groene longen in de omgevingsvisie vast. In de groene longen zijn we zeer terughoudend met (grootschalige) woningbouw of andere functies die het groene karakter aantasten. We doen dit alleen als er geen andere (haalbare) mogelijkheden meer zijn. Mogelijkheden voor recreatie kunnen wel wenselijk zijn, mits dit ruimtelijk is ingepast.

Water- en bodemsysteem leidend bij keuzes en inrichting
Water dat in Twente valt, komt uiteindelijk grotendeels samen in onze gemeente. Klimaatver-anderingen en daarmee gepaard gaande perioden van hevige neerslag en droogtes, daagt ons uit slimme keuzes te maken waar we woningen of andere functies toe willen voegen en om de leefomgeving toekomstbestendig op in te richten. We hanteren het bodem- en watersysteem als leidend principe voor alle ruimtelijke keuzes. Deze systemen sturen de toekenning van functies, waarbij verdere verdichting op kwetsbare plekken wordt vermeden om een veilige woon- en werkomgeving te waarborgen.

→ *Ruimte voor de beek*
Onze beken hebben ruimte nodig, want de zone eromheen is kwetsbaar voor wateroverlast. Dit biedt ook kansen om het gebied in te richten voor sport, beweging en ontspanning. In het bijzonder liggen er kansen bij de Weezebeek; we realiseren een stedelijke zorg- en bewegingsas, waar de aanwezigheid van het ziekenhuis en andere zorginstellingen hand in hand gaan met ruimte voor sport en beweging.

→ *Waterbergingsgebieden*
In waterbergingsgebieden en watervertragende plekken (zoals bij de knooppunten met de Loolee en de Aa) geven we water de ruimte. Zij vangen water in natte periodes op en houden het water tijdelijk vast, zodat het vertraagd wordt afgevoerd en niet alles tegelijk op het stelsel en op de laaggelegen wijken drukt. Daarmee dienen ze een tweede doel: het water dat wordt vastgehouden, vult de bodem aan en houdt het grondwaterpeil op orde in drogere perioden. Zo helpen dezelfde gebieden tegen zowel wateroverlast als verdroging. De westelijke long is een van de laagste delen van Almelo en daarmee bij uitstek geschikt als waterbuffer of overloopgebied. De noordelijke long en de omgeving van het Lateraalkanaal kunnen die functie vervullen op het lager gelegen hoogveenontginningslandschap. Bergingsgebieden zijn overigens geen monofunctionele bakken. Ingericht met oog voor natuur, landschap en recreatie leveren ze naast waterveiligheid ook biodiversiteit, verkoeling en ruimte voor laagdrempelige recreatie, zoals De Doorbraak laat zien.

→ *Opgaven en kansen koppelen*
We maken werk met werk: bij werkzaamheden in de openbare ruimte voor bijvoorbeeld het wegdek of riolering kijken we of klimaatadap-tieve maatregelen voor de openbare ruimte getroffen kunnen worden. We zorgen waar mogelijk voor het afkoppelen van hemelwater, piekberging in de openbare ruimte en een stapsgewijze stelseloptimalisatie zodat extreme buien minder wateroverlast veroorzaken. We houden rekening met de ruimteclaim die dit heeft op onze ondergrond. We houden bij alle ontwikkelingen de gehele levenscyclus in beschouwing, zodat de openbare ruimte duurzaam realiseerbaar, beheerbaar en vernieuwbaar blijft tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Natuurinclusief ontwikkelen
Een biodiverse leefomgeving versterkt onze klimaatbestendigheid, gaat hittestress tegen, verbetert de luchtkwaliteit, dempt geluid en nodigt uit tot bewegen en ontspanning. We zetten in op een samenhangende groenstructuur. Bij nieuwbouw en herinrichting van de openbare ruimte passen we het principe van natuurinclusief bouwen toe: inheems en ecologisch divers groen, groene daken en gevels, volkstuinen en voedselbossen, en natuurlijker beheer in de openbare ruimte. Daarbij hoort ook het integreren van voorzieningen voor dieren, zoals vogels en vleermuizen.

Investeren in een gezonde leefomgeving
We zien ruimtelijke ontwikkeling als een krachtig instrument voor gezondheidspreventie. Een gezonde leefomgeving draagt immers bij aan het voorkomen van fysieke en mentale gezond-heidsproblemen. Bij elke ruimtelijke ontwikkeling beschermen, bevorderen en faciliteren we de gezondheid van onze inwoners. Dat betekent dat we negatieve omgevingsfactoren zoals luchtvervuiling, geluidshinder en hittestress actief terugdringen.

We vinden het daarnaast belangrijk dat onze leefomgeving uitnodigend is voor bewegen, sport en ontmoeten voor een gezonde leefstijl en dat dit geborgd wordt in het ontwerp van de leefomgeving. Daarom hanteren we bij de (her) inrichting van de openbare ruimte dat minimaal 25% van de openbare ruimte in een buurt ingericht is voor lopen, fietsen, spelen en sporten, waarvan 3% minstens voor spelen. Ook streven we naar de toegang tot minimaal drie typen sportaccommodaties binnen 1.500 meter voor elk huishouden. Hiermee volgen we de richtlijnen van het RIVM. Goede beweegomgevingen vragen immers aandacht voor de toegankelijkheid voor alle doelgroepen, waaronder ouderen, jeugd en mensen met een beperkte mobiliteit.

Westelijke groene long kijkend richting het oosten. Fotograaf Cars Bijlstra.

Met een groeiend inwonertal groeit het aanbod in sport-, speel- en beweegvoorzieningen mee. We werken aan het behoud, herstel en ontwikkeling van natuurlijke habitats en versterken we van ons ecologisch netwerk en biodiversiteit. Elke gebiedstype vraagt om een verschillende aanpak en mate van vergroening.

Voorkomen van hittestress met meer bomen
Aanhoudende hitte belast vooral ouderen, jonge kinderen en mensen met een kwetsbare gezondheid: precies de groepen die vaak in de dichtstbebouwde buurten wonen. Schaduw is het meest effectieve middel dat we hebben. Daarom vergroten we het bomenbestand in de wijken en op de pleinen, zetten we in op groene daken en gevels en vervangen we verharding door groen waar dat kan. Water in de openbare ruimte en koele plekken op loopafstand horen daar evengoed bij.

Bij verdichting en herinrichting is hitte een ontwerpopgave vanaf het begin, niet een correctie achteraf. We streven naar het hanteren van het 3-30-300 principe bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en bij herontwikkeling van bestaande buurten: elke inwoner moet minimaal 3 bomen kunnen zien vanuit zijn woning, boomkronen in een wijk zijn minimaal 30% van het oppervlak bedekt, en elke inwoner woont binnen 300 meter van een park of groene ruimte.

Vitaal en aantrekkelijk buitengebied
In het buitengebied is de samenhang tussen water, bodem en landschap leidend. Andere functies zoals landbouw, recreatie, energie en wonen krijgen ruimte waar zij deze systemen versterken of ten minste niet aantasten. We vertalen water en bodem sturend naar concrete keuzes per landschapstype.

In de veenontginningen zetten we in op een hoger en stabieler peil om bodemdaling en de uitstoot uit veen te remmen. In de beekdalen geven we de beken ruimte en herstellen we de sponswerking van het systeem. Op de hogere dekzandgronden ligt de nadruk op het vasthouden van water en het verbeteren van de bodemkwaliteit. Zo krijgt elk deelgebied een eigen wateropgave in plaats van één generieke norm:

→ *Ontwikkeling buitengebied:* Elke ontwikkeling in het buitengebied levert een aantoonbare bijdrage aan de landschapskwaliteit. We toetsen initiatieven aan de gebiedskenmerken van de natuurlijke laag, het agrarisch cultuurlandschap en de laag van de beleving.

→ *Landbouw als drager:* Landbouw blijft de belangrijkste drager van ons buitengebied, met een perspectief dat per gebied verschilt. Waar water en bodem dat vragen, zoals in de beekdalen en de veenontginningen, ligt de toekomst in grondgebonden en natuurinclusieve vormen. Elders is er ruimte om te ontwikkelen en te verduurzamen. We erkennen daarbij dat een andere bedrijfsvoering alleen slaagt als er ook aan verdiend kan worden, dus maken we ruimte voor blauwe en groene diensten zoals waterberging, landschapsbeheer en korte voedselketens.

→ *Inzetten van technologie:* We onderzoeken of we onze High Tech kracht kunnen koppelen met de opgaven van het landelijk gebied. Bijvoorbeeld als proeftuin voor precisielandbouw, sensortechnologie, slim watermanagement en robotisering.

→ *VAB's:* Het erf is het scharnierpunt van de vernieuwing. Bij vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) sturen we op kwalitatieve transformatie, met kansen voor water- en bodemopgaven, landschapsbeheer, recreatie, energie en kleinschalige bedrijvigheid die in het landschap past. We zijn terughoudend met het toevoegen van woningen, ook bij herbestemming. Dit is maatwerk en kan alleen in de directe nabijheid van de bebouwde omgeving. Ook houden wij rekening met spuitzones in relatie tot andere functies in bebouwde omgeving, zoals woningen en voorzieningen.

→ *Duurzame energie:* Voor duurzame energie in het buitengebied geldt een heldere volgorde. Eerst daken en bestaande bebouwing, dan de aansluiting op het bestaande cluster in Almelo Noord, pas daarna nieuwe ruimtevragen in het landschap. Gezien de netcongestie ligt de winst nu vooral in opslag, in slimme combinaties van opwek en gebruik op het erf en in energiehubs. Zon op land staan we alleen toe waar dit gekoppeld is aan een andere opgave zoals waterberging, bodemherstel of biodiversiteit.

→ *Vitaal buitengebied:* Een vitaal buitengebied is ook een buitengebied dat mensen kennen. We investeren in het recreatieve netwerk met heldere entrees vanuit de wijken en dorpen, met boerenlandpaden en met goede aansluiting op de knooppuntenroutes. Programmering en zonering gaan hier hand in hand: drukte waar het kan, rust waar de natuur dat vraagt.

Erfgoed als vertrekpunt
Ons erfgoed is het vertrekpunt bij ruimtelijke ontwikkeling. Bij verdichting, transformatie en hoogbouw beschouwen we de historische structuur van de binnenstad en het silhouet daarvan als leidend.

→ Dat betekent zorgvuldig omgaan met bijvoorbeeld de lange lijn van de Grotestraat met het Hofkeshuis en de Grote Kerk, met de ligging van Huize Almelo aan de Gravenallee en met de havenkom als plek waar de ontstaansgeschiedenis van de stad samenkomt.

→ Het industriële verleden is een kwaliteit waarop we verder bouwen. Het Indiëterrein laat zien dat een fabrieksterrein een geliefde woonomgeving kan worden zonder zijn verhaal te verliezen. Die werkwijze maken we tot regel bij plekken als het complex van Koninklijke Ten Cate met het hoektorentje uit 1910, de Stoomkatoenspinnerij Twenthe en de gebieden rond Westerdok en de Turfkade, waar de haven, het spoor en de fabrieken de structuur nog altijd bepalen. Bij herontwikkeling gebruiken we het bestaande als drager, of dat nu een fabriekscomplex, een arbeidersbuurt of een tuindorp is. Herbestemmen en verduurzamen gaan daarbij samen, want een pand met een nieuwe functie en lage energielasten heeft de beste kans om te blijven staan.

→ Erfgoed krijgt pas waarde als mensen het kunnen zien en beleven. Er ligt een opgave om de historische ankerpunten beter met elkaar te verbinden, van de Grotestraat en de havenkom via het Indiëterrein naar de Gravenallee, Huize Almelo, het Beeklustpark met De Bellinckhof en het cultuurlandschap van de groene longen. Ook de kanalen en beken lenen zich hiervoor, met het Overijssels Kanaal en het kanaal Almelo-Nordhorn als lijnen die het industriële verhaal het buitengebied in trekken. Historische plekken zijn van oudsher plekken van ontmoeting, dus benutten we ze bij het positioneren van maatschappelijke en culturele voorzieningen, zoals rond de Grote Kerk en het Theaterhotel al gebeurt.

→ We zetten in op het borgen, bewust worden, beschermen, benutten en beleven van ons cultureel erfgoed om verleden, heden en toekomst te verbinden. We onderzoeken wat waardevol is in onze gemeente en wat we willen koesteren. Waar gewenst geven we ons erfgoed een nieuwe toekomst door te verduurzamen, herbestemmen en beleefbaar te maken. Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient ons erfgoed als vertrekpunt en inspiratiebron om de identiteit en kwaliteit van de gemeente te versterken.

→ In het buitengebied ligt de geschiedenis in het landschap zelf. Vijf landschapstypen en ruim honderd karakteristieke erven vertellen hoe dit gebied in meer dan duizend jaar is gevormd. Het is van belang dat de dragende structuren herkenbaar blijven: de houtwallen, bolle essen en bochtige wegen rondom Bornerbroek, de grafelijke pachtboerderijen en beekdalen in de oostelijke long, het maten- en flierenlandschap ten westen van het Twentekanaal en de rechte lijnen van de veenontginning bij Aadorp.

Stad, dorpen en landschap herkenbaar en verweven

Groene longen

- Oostlijke groene long: Cultuurhistorisch beekdalenlandschap
- Zuidelijke groene long: Stadsbos op stuwwal
- Westelijke groene long: Lagergelegen beekdal
- Noordelijke groene long: Veenontginningslandschap

Water

- Beken
- Kanalen
- Waterbergingsgebieden en watervertragende plekken
- Waterberging op landschapssysteem (laaggelegen gebieden)

Groenambities

- Groenblauwe ritsen: beslechten barrière tussen grootschalige groenvoorzieningen
- Groene en veilige fiets/wandel routes
- Groene ruimtes die uitnodigen tot bewegen
- Kanaalpark: Groene omlijsting binnenstad
- Wijkparken
- Groene aanloopstraten wijkparken
- Kwalitatief openbaar groen rondom centrale wijkcentra
- Centrale sportvoorzieningen a/d Weezebeek
- Ecologische / luwe zones t.b.v. natuurontwikkeling (indicatief)

Erfgoed

- Monumenten
- Groene monumenten
- Beschermd stadgezicht
- Karakteristieke erven
- Historische linten

- Lopende projecten

3.3 Innovatieve maakstad

De hightech maakindustrie van Almelo is het chassis van de regionale economie. Onze bedenkers en makers zijn het fundament waarop alle andere componenten in en buiten de regio functioneren en samenkomen. Almelo vervult daarmee de hoofdrol binnen het hightech ecosysteem, waarin bedrijven, kennisinstellingen en ketenpartners op elkaar aansluiten en versterkt worden. Deze positie duidt het profiel van Almelo als ruggengraat van de (regionale) hightech economie. We zijn de stad waar het ontstaat en waar het wordt gemaakt. In 2050 zijn we een onbetwiste koploper als de plek van realisatie, waar innovatie en productie hand in hand gaan. We bouwen voort op een breed fundament van Medium- en High Tech maakindustrie, zorg, handel en logistiek, met het MKB als ruggengraat. De transitie naar een circulaire economie omarmen we daarbij als nieuwe groeikracht. Onze werklocaties hebben elk hun eigen profiel en specialisatie en zijn toekomstbestendig ingericht. Bovenal profiteren onze eigen inwoners mee, doordat opleidingen en banen aansluiten op het talent dat hier woont.

Ruimte voor de maakstad
We kiezen voor de positionering als dé plek waar we maken en bedenken. We kiezen bewust voor een scherpe, complementaire positie binnen de regio Twente als High Tech hotspot. We kiezen voor een breed economisch aanbod om toekomstbestendig te zijn en niet afhankelijk te zijn van één economische sector. We bouwen voort op ons fundament als maakstad en zetten in op de volgende economische pijlers: Medium en High Tech maakindustrie, zorg, handel en logistiek.

Zorgvuldig met de schaarse ruimte
We reserveren bewust ruimte voor bedrijven die van economische en strategische meerwaarde zijn voor onze gemeente. Het creëren van nieuwe werklocaties zien wij als middel om economische kwaliteit op te bouwen. Dat betekent dus ook dat we kritisch zijn bij de toewijzing van werklocaties aan bedrijven. We hebben hierbij ook oog voor de lokale werkgelegenheid die het met zich meebrengt.

Sterke clusters met heldere profielen
We sturen op het juiste bedrijf op de juiste plek: op milieugebruiksruimte én economische waarde van een bedrijf. Voor de High Tech (maak)industrie geldt bijvoorbeeld dat complexe werklocaties nodig zijn, waar clustering van bedrijven een sterk ecosysteem bevordert. We zorgen ervoor dat bedrijven met een lichte milieuruimte op de juiste plek gevestigd zijn, zodat terreinen met meer milieuruimte benut worden voor bedrijven die dit nodig hebben. Op basis van economische, programmatische en planologisch profilering gaan we gebiedsgericht aan de slag met onze werklocaties.

Intensivering bestaande werklocaties
We zetten in op intensivering van bestaande bedrijventerreinen door slimme functiemenging en het beter benutten van bestaande kavels. Bij de uitgifte van nieuwe bedrijfskavels streven we ernaar om tegelijkertijd intensivering en verduurzamen van het achtergelaten vastgoed op bestaande locaties op gang te brengen. Schuifruimte die mogelijk nodig is voor het uitplaatsen of herstructureren van bedrijven, pakken we samen op met onze buurgemeenten.

Nieuwe woon-werklocaties
Ook zien wij kansen voor het gericht transformeren van werklocaties naar dynamische woon-werklocaties. Gemengde gebieden kunnen slim worden ingezet voor kleinere maakbedrijven en kenniswerkers, zodat wonen en werken elkaar versterken. Dit is hoofdzakelijk bedrijvigheid van lagere milieucategorieën waarbij werklocaties die in een radius van 2.5 kilometer van station Almelo en 1.5 kilometer van station Almelo de Riet gesitueerd zijn, zijn hiervoor het meest kansrijk en wenselijk. Het gedeeltelijk transformeren en uitbreiden van Twentepoort en de Turfkade als woon-werklocatie zien wij als een kans voor het verbeteren van de respectievelijk zuidelijke entree van de stad en de noordzijde van het centrum van Almelo.

We creëren 145 hectare extra ruimte
Vanuit deze positionering bieden we ruimte voor 145 hectare nieuwe bedrijvigheid in Almelo voor de lokale en regionale behoefte tot en met 2050. Concreet vullen we de ruimtebehoefte in door:

→ *35 hectare inbreiding:* door efficiënt ruimtegebruik en kwalitatieve transformatie van bestaande bedrijventerreinen.

→ *35 hectare uitbreiding:* in de omgevingsvisie reserveren we ca. 35 hectare nieuwe ruimte voor bedrijven. We kijken daarbij naar mogelijkheden aan de oostzijde van de stad (creëren van een High Tech Campus omgeving Bornsestraat) maar ook langs N36. Belangrijk bij deze afweging is dat deze locatie(s) een strategische bijdragen leveren aan het versterken van de maakeconomie en innovatiekracht, dat ze goed bereikbaar zijn voor werknemers en leveranciers en dat het leefklimaat van wijken en dorpen zo min mogelijk wordt aangetast.

→ 75 hectare door XL Businesspark 2, aansluitend aan XL Businesspark 1. Deze hebben beiden een functie als regionale bedrijventerrein.

→ Een aanvullende regionale ruimtebehoefte aan werklocaties pakken wij in beginsel op met onze Twentse buurgemeenten.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen
We sturen op vergroening, verduurzaming en een klimaatadaptieve inrichting van bedrijventerreinen. Dit betekent het verminderen van (grijze) verharding, het toevoegen van wateropvang en -retentie waar mogelijk en nodig en andere maatregelen om hittestress en wateroverlast te beperken. Ook het opwekken en gebruiken van duurzame energie is hier onderdeel van.

Een sterk regionaal ziekenhuis
We hebben met het ZGT-ziekenhuis en onze zorginstellingen een belangrijke functie als regionaal zorghart. Vergrijzing en de groei naar 100.000 inwoners maken dat die vraag toeneemt. We blijven ruimte bieden aan het ziekenhuis en andere zorggerelateerde functies in Almelo, met ook ruimte voor innovatie en mogelijke uitbreiding. We zoeken hierbij koppelkansen met nabijgelegen sportvoorzieningen voor een zorg- en bewegingscluster.

Ruimte voor havengebonden bedrijvigheid
We borgen dan ook bewust het strategisch belang van onze binnenhavens en blijven ruim baan bieden aan havengebonden bedrijvigheid. Op Businesspark XL 2 verkennen we mogelijkheden voor extra ruimte voor havengebonden bedrijvigheid. Zo verzilveren we onze unieke positie aan het water en bouwen we met trots verder aan een krachtige, toekomstbestendige hub voor de hele regio.

Ruimte voor de wijkeconomie
De wijkharten vormen de motor van onze lokale economie. Werkgelegenheid dicht bij huis is onmisbaar voor het versterken van de brede welvaart en het bevorderen van inclusiviteit in onze buurten. Om de wijkeconomie duurzaam te behouden, koesteren we kleinschalige werkterreinen en lokale ondernemers. Dit geldt hoofdzakelijk voor bedrijvigheid van een lage milieubelasting. Bij de inpassing en ontwikkeling van deze bedrijven sturen we actief op ruimtelijke kwaliteit en een gezonde, prettige balans en verbinding met de directe leefomgeving.

Faciliteren circulaire economie
We werken richting een circulaire economie in 2050. De huidige intentie is primair in te zetten op faciliteiten die een bijdrage leveren aan hoogwaardig circulair handelen, gebaseerd op de R-ladder. Denk hierbij aan innovatieve kennisinstellingen en verwerkings- en vervaardigingslocaties.

Versterken kleefkracht voor behoud van Twents talent
We zetten in op een economie en bedrijvigheid die goed aansluit op het arbeidspotentieel en talent binnen onze gemeentegrenzen en regio, met een focus op de sectoren Medium en High Tech (maak) industrie, zorg en handel. Goed om te benoemen is dat onze huidige beroepsbevolking voor tweederde uit MBO-opgeleiden bestaat. Door het bieden van goede opleidingen en baankansen die passen bij het arbeidspotentieel en het tegengaan van onder-advisering, willen wij talent uit onze gemeente en regio binden aan Almelo. Dat betekent dat we stevig inzetten op de verbinding van het bedrijfsleven met onderwijs en samenleving, ruimte geven aan (nieuwe) bedrijven die passen bij ons profiel en voldoende betaalbare woningen bouwen.

Doorontwikkeling van de Spoorzone
Door de koppeling van economie, onderwijs, wonen en een goede bereikbaarheid heeft de spoorzone de potentie om een innovatiemilieu te worden, waarin onderwijs, ondernemers en overheid (de Triple Helix) samenwerken aan vernieuwing, verduurzaming en nieuwe werkgelegenheid.

Ruimte voor de landbouwtransitie
Zoals benoemd in de kernambitie ‘Stad, dorpen en landschap herkenbaar en verweven’ blijft landbouw de belangrijkste economische drager van ons buitengebied, met een perspectief dat per gebied verschilt. We bieden ruimte voor balans tussen keuzes die bijdragen aan het herstel van de draagkracht van het water- en bodemsysteem, het klimaat en de natuur en toekomstbestendige bedrijfsvoering. We werken samen met agrarische ondernemers naar duurzamere en innovatieve vormen van (kringloop)landbouw. We erkennen daarbij dat een andere bedrijfsvoering alleen slaagt als er ook aan verdiend kan worden, dus maken we ruimte voor blauwe en groene diensten zoals waterberging, landschapsbeheer en korte voedselketens.

→ Waar water en bodem dat vragen, zoals in de beekdalen en de veenontginningen, ligt de toekomst in grondgebonden en natuurinclusieve vormen. We onderzoeken of vernatting van de beekdalen aan de zuidrand van de gemeente kansrijk is voor nieuwe vormen van natte landbouw. Oorspronkelijk dienden de Twentse beekdalen als hooiland en weidegrond: nat, maar productief voor extensieve veeteelt. Ontwatering in de twintigste eeuw maakte intensieve landbouw mogelijk, al werden de beekdalen daardoor kwetsbaar voor zowel droogte als wateroverlast. Vernatting herstelt de waterhuishouding en biedt tevens kansen voor paludicultuur: het verbouwen op natte bodems van gewassen als lisdodde, riet of cranberry's. Zo verbindt het een ecologische opgave aan een nieuw verdienmodel voor agrariërs.

→ Wij zien experimenteren binnen het veenontginningslandschap met toekomstbestendige landbouw als kansrijk. Veenontginningslandschappen zoals in het noorden van Almelo zijn relatief jong en hebben een lagere cultuurhistorische waarde vergeleken met andere plekken in ons buitengebied. Op deze plekken onderzoeken we of nieuwe, toekomstbestendige teelten zoals voedselbossen die bodem en biodiversiteit herstellen kansrijk kunnen zijn.

Innovatieve en veerkrachtige economie

Werkmilieus

- High Tech campus
- Innovation District,
- Makers en productie
- Zorg en beweging
- Stedelijke motor
- Next Tech (Innovatieve techniek en logistiek)
- Watergebonden bedrijvigheid
- Ruimte voor watergebonden bedrijvigheid
- Economische vaarroutes versterken (Grenslandroute)

Detailhandel en wijkeconomie

- Kleinschalige werkterreinen in de buurt behouden
- Winkelclusters en wijkeconomie: Ruimte voor detailhandel en wijkeconomie in lage milieuzoneringen voor gemengd milieu

Zoektocht nieuwe werkterreinen

- Ontwikkeling XL Businesspark 2
- Zoekopgave nieuwe werklocaties

Transformatie werkterreinen

- Verdichting van bestaande werkterreinen
- Zoektocht transformatie naar gemengd werk-/woongebied

Maatschappelijke functies

- Zorgcluster
- Onderwijs
- Centrale sportvoorziening aan de Weezebeek

Recreatieve economie

- Bruisende binnenstad
- Ruimte voor evenementen in de stad

Landbouw

- Landbouwgebied met generieke opgaven
- Landbouwgebied met gebiedsspecifieke opgaven en kansen voor water, klimaat en natuur

- Lopende projecten

3.4 Optimaal verbonden met robuuste netwerken

Onze groei staat of valt met de netwerken die het moeten dragen. Het zorgdragen voor een goede bereikbaarheid, voldoende transportcapaciteit op het elektriciteitsnet en zekerheid over drinkwater zijn daarbij de belangrijkste uitdagingen. Zonder deze basis is een kwalitatieve schaalsprong niet mogelijk. We bouwen aan een compacte gemeente waarin de belangrijkste voorzieningen, werk en groen voor de meeste inwoners binnen een kwartier te voet of met de fiets bereikbaar zijn.

Met goede en veilige routes voor voetgangers en fietsers, hoogwaardig openbaar vervoer, deelmobiliteit en de auto waar die nodig blijft, verplaatsen we ons in 2050 duurzaam en gezond. Ook in 2050 zijn we als poort en knooppunt (water, spoor en weg) uitstekend verbonden met de regio, met de rest van Nederland en met Duitsland. Om de schaalsprong te dragen en in 2050 aardgasvrij te zijn, investeren we stevig in de opwek, opslag en het transport van duurzame energie. Ook de drinkwatervoorziening groeit mee, in een tijd waarin klimaatverandering en droogte de beschikbaarheid onder druk zetten.

STOMP als ordenings- en inrichtingsprincipe
Binnen de gemeente hanteren wij het STOMP-principe (stappen, trappen, openbaar vervoer, MaaS en personenauto) als ordenings-principe bij gebiedsontwikkeling. Dit betekent dat we uitgaan van de menselijke maat en eerst kijken hoe lopen en fietsen optimaal kunnen worden gefaciliteerd, waarna we stapsgewijs andere vervoermiddelen beschouwen. Toegankelijkheid voor alle inwoners is daarbij belangrijk. De nabijheid van voorzieningen en andere bestemmingen is hiervoor de basis: het voorkomen van onnodige verkeersbewegingen is hierbij de eerste stap voordat het STOMP-principe wordt gehanteerd.

Een nieuwe mobiliteitsbalans in de stad
Om deze mobiliteitsambities passend te maken bij de verschillende delen van de stad, werken we daarnaast met een zonering van Almelo. Om sturing te geven aan de toenemende druk op het lokale mobiliteitssysteem, maken we gebiedsgericht onderscheid in ruimte voor vervoermiddelen. Op plekken waar de druk op de ruimte het hoogst is, zoals in het centrum, geven we prioriteit aan ruimte-efficiënte vervoermiddelen zoals fietsers en voetgangers. In het buitengebied waar de verkeersdruk lager is, werken we ook aan goede bereikbaarheid met de auto, naast de fiets en het openbaar vervoer. Per zone verschilt dus de gewenste mobiliteitsbalans en daarmee ook de mate waarin vervoerswijzen prioriteit krijgen. Zo sluiten mobiliteitsmaatregelen aan bij de functie, dichtheid en bereikbaarheid van een gebied. Concreet maken we hier onderscheid in vier zones:

→ **A+: Centrumzone en A: Schil centrum**
Dit is het gebied dat het dichtst bebouwd is en er zijn veel bezoekers. In de toekomst komen er met name in de stationsomgeving meer woningen bij. Daarom is het belangrijk dat bezoekers zich veilig en prettig kunnen verplaatsen in de openbare ruimte. Daarom krijgen fietsers en voetgangers in zone A en A+ relatief meer ruimte. Bezoekers met de auto zijn ook welkom, maar doorgaand verkeer leiden we liever meer om het centrum heen.

→ **B: Gemengde stad**
Dit zijn de oudere stadswijken om het centrum heen, die veelal gebouwd zijn voor of tijdens de opkomst van de auto. In dit gebied zijn vervoermiddelen gelijkwaardig. Door de korte afstand naar de stations en de binnenstad is het stimuleren van fietsgebruik ook kansrijk. Wel is het belangrijk dat autoverkeer zich in snelheid en gedrag aanpast zodat het aangenamer fietsen en lopen is in dit gebied.

→ **C: Buitenstad**
De naoorlogse uitbreidingsgebieden, bedrijventerreinen en de dorpen zijn relatief ruimer opgezet. Wegens de grotere afstand naar voorzieningen blijft de auto hier een grotere rol houden. Wel blijven een goed aanbod van openbaar vervoer en hoogwaardige fietsroutes van belang voor mensen die niet gebruik kunnen of willen maken van de auto. Dit geldt ook voor het stimuleren van mensen die nu vooral de auto gebruiken om een alternatief, duurzamer vervoermiddel te kiezen.

(Nieuwe) werklocaties optimaal bereikbaar
Om de dagelijkse pendel en druk op ons wegennet te beperken, sturen we op het situeren van werklocaties op goed bereikbare plekken. Het goed ontsluiten van werklocaties met openbaar vervoer, fiets en deelmobiliteit is hier ook onderdeel van. Momenteel komt 54% van de mensen die in onze gemeente werken dagelijks van buiten de gemeente. Dat aandeel neemt in de toekomst mogelijk nog verder toe. Dat betekent dat er een relatief grote dagelijkse pendel van en naar Almelo plaatsvindt, dat zich vertaalt in een stevige belasting van ons wegennet en een druk legt op de gezonde leefomgeving met oog voor lucht, geluid, veiligheid en meer. Dit willen wij in goede banen leiden in de toekomst.

Stimuleren gezonde mobiliteit
We stimuleren gezonde en (sociaal) veilige fiets- en wandelwegen om het fietsgebruik voor de korte én lange afstand aan te moedigen. Dit geldt voor de stad, dorpen en het buitengebied. Bijzondere aandacht gaat uit naar veilige schoolroutes en verbindingen tussen woonwijken, scholen, sport-voorzieningen en andere ontmoetingsplekken. We zetten in op een toereikend, fijnmazig fietsnetwerk, met de F35 als belangrijke regionale fietssnelweg. We zorgen dat nieuwe woon- en werklocaties ook aangehaakt worden aan het hoofdfiets- en wandelnetwerk.

Een toegankelijk en recreatief netwerk
We blijven werken aan een toegankelijk recreatief netwerk. Dit zijn rolstoel- en rollatortoegankelijke paden die de gemeente, de groene longen en het buitengebied verbinden. We zorgen ervoor dat recreatieve fietsroutes goed aansluiten op het hoofdfietsnetwerk.

Versterken regionale bereikbaarheid
Onze regionale bereikbaarheid staat onder druk. Wij willen onze regionale bereikbaarheid op verschillende manieren versterken.

→ Station Almelo krijgt een kwaliteitsimpuls met de ontwikkeling van de spoorzone en de stations-omgeving. Met de komst van de Nedersaksenlijn wordt de knooppuntfunctie van Almelo vergroot en zijn we in de toekomst nog beter verbonden met de rest van Nederland.

→ We blijven ons daarnaast inzetten op het herstel van de directe treinverbinding met Schiphol en Berlijn en versterken de verbinding tussen Zwolle-Twente-Münster. De (mogelijke) groei van internationale (goederen)treinen mag deze ambitie niet in de weg zitten. Samen met onze regionale partners blijven we werken aan een toekomstbestendig, robuust spoorsysteem van en naar Twente.

→ We blijven ruimte bieden voor watergebonden bedrijvigheid langs het Twentekanaal. Door vervoer over water (beter) te benutten, zorgen we ervoor dat ons wegennet verder ontlast wordt.

→ Vanuit de provincie Overijssel wordt er gewerkt aan de Vloedbeltverbinding, een nieuwe provinciale weg tussen Almelo en Borne. De weg heeft negatieve gevolgen voor de belasting van het lokale wegennet en zorgt voor extra verkeersoverlast, geluidsoverlast en natuurschade. Indien deze verbinding er komt, zullen er compenserende maatregelen nodig zijn om de doorstroming en verkeersveiligheid te waarborgen, en de mogelijke negatieve milieu impact aan de oostkant van Almelo te beperken. Bijvoorbeeld in de vorm van een rondweg of aanpassing van de Van Rechteren Limpburgsingel.

→ We werken nauw samen met onze provinciale en landelijke partners om Almelo via de omliggende stroomwegen (N35, N36, A35, A1) vlot en veilig bereikbaar te houden. Het autoverkeer blijven we zoveel mogelijk opvangen door het optimaal benutten van de ringwegen om de stad Almelo heen. Dit geldt ook voor landbouwverkeer. We koesteren de bereikbaarheid van het centrum, maar beperken wel het verkeer dat door de stad rijdt maar geen bestemming heeft in het centrum.

Robuuste energie- en drinkwaterinfrastructuur

→ We investeren in de uitbreiding van onze energie-einfrastructuur, zodat we een CO_2-neutrale gemeente zijn in 2050. We kiezen voor een krachtige en betrouwbare lokale energievoorziening. Wij bieden de nodige ruimte voor de opwek, opslag en het transport van duurzame energie. We stimuleren onze inwoners, bedrijven en andere partners zuiniger en zorgvuldiger om te gaan met energie, grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen en -middelen.

→ Conform provinciaal beleid werken we aan een robuuste energiemix. We zetten in op onder andere windenergie, zonne-energie, waterstof, biomassa en onderzoeken we de mogelijkheden voor kernenergie via Small Modular Reactors (SMR's). Zo voorkomen we dat we op de lange termijn afhankelijk zijn van één energiebron.

- Voor de korte termijn tot en met 2030 hebben we de intentie om twee hoge windturbines in het clustergebied Almelo Noord en is circa 67 hectare aan zonneparken gerealiseerd in Aalanderveld. Ook werken we samen met onze buurgemeenten en Rijkswaterstaat voor de Duurzaamheidsroute A35, waarbij zonnepanelen geplaatst worden op het talud.
- Voor de lange termijn zetten we in op zon-op-dak, biomassa, waterstof en kernenergie (via SMR). De locatie van deze energievoorzieningen wordt provinciaal en regionaal afgestemd.

→ We zetten in op voldoende beschikbare transportcapaciteit op het elektriciteitsnet, dat randvoorwaardelijk is voor alle ruimtelijke ontwikkelingen in onze gemeente. Dit geldt zowel voor hoog-, midden- als laagspanning. We onderzoeken de mogelijkheden en behoefte voor extra aansluitingen en verzwaring van bestaande aansluitingen zodat de transportcapaciteit tot en met 2050 op orde is.

- Voor de komende 5 tot 10 jaar is er beperkte transportcapaciteit voor extra aansluitingen of verzwaring van bestaande aansluitingen. We onderzoeken samen met onze energiepartners welke maatregelen nodig zijn om het risico op netcongestie te beperken. Het upgraden van de bestaande verdeelstations (Mosterdpot, Tusveld) is hier onderdeel van.
- Voor de behoefte op de lange termijn werken we samen met Tennet aan een nieuw midden- en hoogspanningsverdeelstation in Leemslagen. Deze zal voor de lange termijn transportcapaciteit bieden voor de lokale en regionale behoefte.

→ We onderzoeken mogelijkheden om netbewust bouwen toe te passen in Almelo. Zo kan het nettoverbruik van de bouw van nieuwbouwwoningen verlaagd worden en kunnen woonwijken inspelen op schommelingen in het elektriciteitsnet. Bij de realisatie van nieuwbouw stellen we strikte kaders voor een laag energieverbruik en het maximaal benutten van duurzame energiebronnen.

→ We bevorderen een verduurzamingsslag in de bestaande woningvoorraad. Zo faciliteren we de overstap van het aardgas naar duurzamere energiebronnen en verminderen we het energieverbruik door energiebesparende en isolerende maatregelen. Tegelijkertijd kan dit de maandelijkse energielasten verlagen, wat de kans op energiearmoede kan verkleinen. Bij aanpassingen in de bestaande woningvoorraad kijken we ook naar maatregelen die mogelijke wateroverlast beperken in de openbare ruimte.

→ We pakken het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad op wijkgerichte wijze aan. We werken nauw samen met het bedrijfsleven om zon-op-dak te stimuleren en de overstap van aardgas te faciliteren. Hierbij zien we waterstof als een grote kans. Via H2Hub Twente en een aansluiting op de landelijke waterstofbackbone in samenwerking met de provincie bieden we kansen aan grootgebruikers in de industrie om te verduurzamen. De verwachting is dat Almelo in de nabije toekomst aangesloten wordt op de Duitse waterstofbackbone voordat het aangesloten is aan het Nederlandse netwerk, doordat er nabij Dinkelland een waterstofleiding wordt geplaatst aan het Duitse netwerk.

→ We onderzoeken collectieve warmte alternatieven, zoals het benutten van restwarmte of biomassa voor het verwarmen van onze woningen. We zien kansen bijvoorbeeld bij grootgebruikers zoals Urenco. De voorkeur gaat uit naar restwarmte of warmte die vrijkomt bij (bedrijfsmatige) processen, omdat biomassa tot CO_2-uitstoot leidt.

→ Ook houden we rekening met de toenemende drukte in de ondergrond, met oog op bomen, riolering, waterleidingen en andere nutsvoorzieningen. Vroegtijdige afstemming en regio op de ondergrondse ruimte is een randvoorwaarde om bovengrondse plannen te laten slagen en veiligheidsrisico's te voorkomen.

→ We creëren smart energy hubs om energieopwek en -gebruik zoveel mogelijk bij elkaar te clusteren en af te stemmen. Hierbij stimuleren we zoveel mogelijk zon-op-dak te faciliteren bij bedrijventerreinen.

→ Terwijl de vraag naar drinkwater door een groeiende bevolking en economie toeneemt, zorgen klimaatverandering en droogte voor schaarste. Samen met de provincie Overijssel, Gelderland, drinkwaterbedrijf Vitens en de waterschappen Vechtstromen, Rijn & IJssel en Drents Overijsselse Delta werken we aan het vergroten van de capaciteit en distributie van drinkwater.

Fietsen langs Het Kolkje bij de binnenstad.

Optimaal verbonden met robuuste netwerken

Energie

- Warmtenet tot 2030 (stadswarmte)
- Warmtenet ziekenhuis
- Focusgebieden verduurzaming om energiearmoede tegen te gaan
- Zoekgebied windmolens (ATT gebied)
- Voorsorteren op een waterstofbackbone
- Kans voor een SMR (Small Modular Reactor)
- Zon-op-dak bij bedrijventerreinen (als economisch verdienmodel)
- Nieuw hoogspanningsstation Leemslagen
- Waterstofhub (Twenterand)

Mobiliteit

- Hoofdroutes fietsnetwerk
- Snelfietsroute F35
- Ontwikkeling stationsomgeving en verbeteren HUB-functie
- HUBS
- Zoekgebied ongelijkvloerse kruisingen
- Hoofdas bus
- Verkenning nieuwe OV verbinding
- Zonering autoverkeer (ABC)
- Hoofdontsluiting (A35-N36) toekomstig bereikbaar vanuit de regio
- Hoofdwegen bereikbare stad Almelo (50 km/h)

- Lopende projecten

3.5 Sterke regiostad

Als een van de drie stedelijke centra in Twente zijn wij een sterke partner van de regio en pakken onze verantwoordelijkheid voor de toekomst. Inwoners uit omliggende gemeenten zoals Wierden, Tubbergen, Borne en Twenterand maken dagelijks gebruik van onze regionale voorzieningen: van het ZGT-ziekenhuis tot het onderwijs. Met de komst van de Nedersaksenlijn en een vernieuwd stationgebied geven we een extra impuls aan de Spoorzone: het gebied dat prioriteit krijgt in onze gemeente voor wonen, werken en voorzieningen. Onze binnenstad vormt hierin het centrale punt voor ontmoeting, vermaak en cultuur. Als regionale banenmotor leveren wij ook ruimte voor bedrijvigheid van regionaal belang.

Spoorzone 2.0
We beschouwen de Spoorzone 2.0 als hét stedelijke ontwikkelgebied van Almelo. We bouwen voort op het gebied van Almelo Centraal (Kerkelanden, Achter de Molen en Westerdok) en breiden het uit tot grofweg de Turfkade tot High Tech Campus. We transformeren de Spoorzone de komende decennia naar een gemengd en dynamisch milieu waar stedelijk wonen, economische functies, onderwijs, detailhandel en horeca naadloos samenkomen. De aanwezigheid van verschillende MBO-instellingen, de nabijheid van de Twentse maakindustrie en de uitstekende bereikbaarheid per spoor maken dit gebied tot het logische hart van de Almelose schaalsprong.

We ontwikkelen de spoorzone als één samenhangend stedelijk gebied met gedifferentieerde deelgebieden. Elk deelgebied krijgt een eigen accent, maar samen vormen ze een coherent stedelijk milieu. Dit is in lijn met de strategie vanuit de Regionale Ontwikkelstrategie Twente om als een van de drie dragende steden ruimte te bieden voor verdere verstedelijking binnen een straal van 2,5 kilometer van station Almelo en binnen 1,5 kilometer van station Almelo De Riet.

We versterken de relatie tussen economie, onderwijs en innovatie in de spoorzone. De combinatie van bereikbaarheid per spoor, de aanwezigheid van MBO-instellingen en de nabijheid van de Twentse maakindustrie maakt de spoorzone tot een logisch vestigingsmilieu voor kennisintensieve bedrijvigheid en creatieve ondernemers. We onderzoeken de realisatie van een High Tech Campus bij de Bornsestraat, als fysieke plek waar onderwijs, ondernemers en overheid samenkomen. Door deze Triple Helix samenwerking fysiek te faciliteren, bieden we kansen voor onze jeugd én trekken we internationaal talent aan voor een breder sociaal-economisch profiel.

We maken van de stationsomgeving een representatieve en uitnodigende entree van de stad. Het station is het visitekaartje van Almelo voor reizigers uit de regio en daarbuiten. We zetten in op de looproute van het station naar de historische binnenstad als aantrekkelijke rode loper die de bezoeker begeleidt. We anticiperen zodoende op de komst van de Nedersaksenlijn. Zo wordt de gemeente Almelo nog beter bereikbaar voor de regio en verder.

Station Almelo met het ROC aan de rechterzijde en de binnenstad aan de linkerzijde.
Fotograaf Cars Bijlstra.

Bruisende binnenstad

→ De binnenstad van Almelo is nu en straks de huiskamer van de regio. Niet alleen als winkelgebied, maar als plek waar stedelijke dynamiek, cultuur, ontmoeting en woongenot samenkomen. Een sterke binnenstad is onlosmakelijk verbonden met onze economische agenda, onze kleefkracht voor talent en de aantrekkingskracht van Almelo als regionale centrumstad. We werken verder aan de transitie van 'place to buy' naar 'place to be, live and work': een gemengd en levendig stedelijk milieu waar detailhandel, horeca, recreatie, cultuur en wonen organisch verweven zijn. Die ambitie vraagt om gerichte keuzes in ruimtelijke kwaliteit, programmering en een uitnodigende openbare ruimte die aanzet tot verblijven en ontmoeten. Dit draagt tevens bij aan een aantrekkelijk Almelo voor meer bewoners, bezoekers en bedrijven. Dit is onderdeel van de langjarige opgaven Almelo 2025-2045.

Regionale banenmotor

→ Als regionale banenmotor en met onze uitstekende ligging op spoor-, auto- en waterwegen beschikken we al over grote bedrijventerreinen die van regionaal belang zijn. Denk hierbij aan XL Businesspark en bedrijvenpark Twente. We zetten in op XL Businesspark 2 om onder andere aan de regionale ruimtebehoefte aan werklocaties te voldoen.

→ Langs de N35 en N36 werken we samen met onze buurgemeenten aan dé economische motor van de regio. Hier vormen XL Businesspark 1 en 2, Bedrijvenpark Twente en onze havengebonden industrie het kloppend hart van een steeds sterkere bedrijvigheid. Omdat echte economische dynamiek niet stopt bij de gemeentegrens, slaan we regionaal de handen ineen met onze buurgemeenten om over de grenzen heen kansen te verzilveren. Tegelijkertijd kijken we met een scherp oog naar de fysieke leefomgeving: door de kwetsbaarheid van de lage ligging en het risico op wateroverlast slim en samen aan te pakken, maken we deze zone niet alleen economisch ijzersterk, maar ook klimaatbestendig. Zo verbinden we grensverleggende samenwerking, topbedrijvigheid en slim waterbeheer tot één krachtige, toekomstbestendige motor voor heel Twente.

→ Almelo maakt zich sterk om de watergebonden motor van Twente te blijven. Van de historische aanleg van het Twentekanaal tot de opwaardering naar Klasse Va-vaarweg, XL Businesspark en de Buitenhaven: onze haven-infrastructuur levert al decennialang krachtige economische wind in de zeilen. We borgen dan ook bewust het strategisch belang van onze binnenhavens en blijven ruim baan bieden aan havengebonden bedrijvigheid. Zo verzilveren we onze unieke positie aan het water en bouwen we met trots verder aan een krachtige, toekomstbestendige hub voor de hele regio.

→ Ook op het gebied van zorg vervullen we een regionale functie, met het ZGT-ziekenhuis en onze zorginstellingen als dragers. Vergrijzing en de groei naar 100.000 inwoners maken dat die vraag toeneemt. We blijven ruimte bieden aan het ziekenhuis en andere zorggerelateerde functies in Almelo, met ook ruimte voor innovatie en mogelijke uitbreiding.

Twents Landschapspark

→ Samen met onze regionale partners zetten we de deuren naar de Twentse natuur wijd open. We verkennen vol energie de mogelijkheden om de groene longen van Almelo direct te verbinden met Landschapspark Noordoost-Twente. We onderzoeken of het mogelijk is om via een investeringsagenda of soortgelijk een krachtig groen netwerk op te stellen dat onze gemeente naadloos aansluit op waardevolle natuurparels zoals Twickel en de Engbertsdijksvenen. Zo maken we ons buitengebied nóg toegankelijker: inwoners stappen straks vanuit hun eigen wijk zo het waardevolle landschap in om te bewegen, te ontspannen en te genieten. Zo verbinden we stad en regio tot één uitnodigend, beleefbaar groen geheel.

Regionale energievoorziening

→ Als cruciale motor van de energietransitie pakken wij onze verantwoordelijkheid door samen met TenneT en Enexis bij Leemslagen een nieuw midden- en hoogspanningsverdeelstation te bouwen. Zo spelen wij een doorslaggevende rol in de strijd tegen netcongestie. We stellen hiervoor bewust waardevolle ruimte beschikbaar in het belang van de hele regio: dit station voorziet straks in maar liefst een kwart van de totale Twentse behoefte aan hoog- en middenspanning. Zo investeren we niet alleen in onze eigen duurzame groei, maar bouwen we aan het betrouwbare energiehart dat heel Twente klaarmaakt voor de toekomst.

3.6 Onze ontwikkelprincipes

De ruimtevraag van verschillende functies en opgaven is groot. Wonen, werken, landbouw, energie, natuur, water en mobiliteit vragen allemaal om plek. Tegelijkertijd hechten wij veel waarde aan ons groen en ons buitengebied. Daar ligt een belangrijk deel van onze identiteit en van de kwaliteit van onze leefomgeving. Dat betekent dat wij zorgvuldig om moeten gaan met onze ruimte. Niet alles kan overal, slimme en toekomstbestendige keuzes zijn nodig. Die keuzes willen wij navolgbaar maken en zo rechtvaardig mogelijk verdelen over onze stad, dorpen en buitengebied. Daarbij hanteren wij de volgende ontwikkelprincipes. Zij gelden als kader voor elke keuze die wij in deze omgevingsvisie maken, en vormen tegelijk het vertrekpunt voor het gesprek met initiatiefnemers.

1. Slim en meervoudig ruimtegebruik
De ruimte in Almelo is schaars en de behoefte aan ruimte voor functies is groot: woningbouw, economische groei, landbouw, energietransitie, natuurherstel, klimaatadaptatie vragen allemaal om plek. Dat vraagt om slimme combinaties. Denk aan het koppelen van waterberging aan het groene buitengebied, het combineren van energieopwekking met (nieuwe) woon- en werkgebieden, of het transformeren van leegstaande kantoren en winkelpanden in de binnenstad naar woningen. Bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen, onderzoeken wij eerst de mogelijkheden voor inbreiding, en onderbouwen we eventuele keuzes voor nieuwe uitbreidingslocaties.

2. Gebiedsopgaven en -kenmerken centraal
Onze gemeente kent een pluriformiteit aan gebieden: hoogstedelijke woonmilieus, rustige woonwijken, dorpse woonmilieus, werklocaties, de groene longen en het buitengebied, die elk afzonderlijk weer hun eigen opgaven en karakter hebben. Deze verscheidenheid is onze kracht en identiteit die we willen behouden en waar mogelijk versterken. Bij ruimtelijke ontwikkelingen vertrekken we daarom altijd vanuit de specifieke opgaven, kenmerken en kwaliteiten. Denk aan het inzetten van woningbouwprogrammering voor sociale opgaven en verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. Hoogbouw zetten wij in waar het gebied dat verdraagt en versterkt. Cultuurhistorische waarden en archeologische verwachtingen worden daarbij expliciet meegenomen.

3. Toekomstbestendig ontwikkelen en afwentelen voorkomen
Ruimtelijke ontwikkelingen dienen niet alleen huidige, maar ook toekomstige generaties. We zorgen dat we de gevolgen van klimaatverandering beperken en zo goed mogelijk opvangen. Het water- en bodemsysteem zijn richtinggevend bij het maken van keuzes en de stedenbouwkundige en landschappelijke invulling van opgaven. We streven naar een evenwichtige verdeling van functies en programma's in onze beperkte ruimte. Nieuwe ontwikkelingen dragen daaraan bij.

4
Visie op de uitvoering

Met de omgevingsvisie leggen wij onze visie op de gewenste (ruimtelijke) ontwikkeling van de stad, dorpen en buitengebied vast. Hiermee willen we inwoners, ondernemers en initiatiefnemers voldoende houvast geven om met ons als gemeente mee te investeren in de leefomgeving van morgen. Net zo belangrijk als dit toekomstbeeld is onze visie op de uitvoering. In dit afsluitende hoofdstuk van de hoofdlijnennotitie geven we een eerste richting en presenteren we de pijlers van de uitvoeringsagenda.

1. **We nemen de regie en nodigen partners en samenleving uit**

Als gemeente en samenleving staan we in Almelo de komende jaren voor grote opgaven en investeringen en hebben we daarbij veel ambitie. Die ambitie vraagt om een heldere manier van sturen. De omgevingsvisie Almelo 2050 vormt straks onze strategische koers op het hoogste abstractieniveau. Naast de kernambities met strategische keuzes werken we deze koers na vaststelling van de hoofdlijnennotitie in de omgevingsvisie verder uit met gebiedsgerichte uitwerkingen. In het verlengde van de omgevingsvisie concretiseren we ons beleid vervolgens met thematische en gebiedsgerichte programma's. Het recent vastgestelde Volkshuisvestingsprogramma Almelo 2026-2035 is daar een voorbeeld van.

Bij het sturen op onze ambities nemen we als vertrekpunt dat we als gemeente niet alles alleen kunnen en ook niet voor alles verantwoordelijk zijn. Verantwoordelijkheden leggen we daar neer waar ze thuishoren: bij inwoners, corporaties, ondernemers, het Rijk, de provincie of de regio. Onze regierol pakken we als gemeente Almelo nadrukkelijk op waar dat nodig is: in de grote ontwikkelgebieden, bij de aanpak van de woningbouwopgave, de transformatie van werklocaties en bij het beheer en de inrichting van ons waardevolle groen, landschap en infrastructuur. We hanteren een ja-mits-houding ten opzichte van initiatieven die bijdragen aan de ambities van de stad en verwezenlijking van onze ambities.

2. **We creëren ruimte voor en denken mee met initiatieven**

We vinden het belangrijk dat initiatiefnemers en belanghebbenden weten waar zij aan toe zijn. De geactualiseerde omgevingsvisie is straks ons kompas en biedt initiatiefnemers houvast. Via het omgevingsloket, de omgevingstafel en het ondernemersloket begeleiden wij initiatieven vroeg in het proces. Plannen die niet rechtstreeks binnen het omgevingsplan passen, verkennen wij aan de omgevingstafel. De ambities, doelen en ontwikkelprincipes uit de omgevingsvisie vormen daarbij het toetsingskader. We denken vroegtijdig mee met initiatiefnemers. Van initiatiefnemers verwachten wij op hun beurt een gebiedsgerichte blik en dat zij omwonenden en belanghebbenden tijdig en serieus betrekken.

Bij planinitiatieven is de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk voor de participatie. Voor de gemeente gelden daarbij dezelfde kaders als voor iedere andere initiatiefnemer. Het uitgangspunt is proportionaliteit: hoe groter de impact op de omgeving, hoe meer participatie wij verwachten. De vorm is vrij, de zorgvuldigheid niet.

Wij vragen vooraf een participatieplan waarin staat wie worden betrokken, waarover kan worden meegepraat en wat er met de inbreng gebeurt. Het Participatiebeleid van de gemeente Almelo beschrijft de regels per instrument.

3. **We actualiseren onze uitvoerings- en investeringsagenda**

De omgevingsvisie agendeert straks nieuwe opgaven en gewenste ruimtelijke ontwikkelingen met een horizon van ruim twintig jaar. Om de realisatie van gewenste integrale gebiedsontwikkelingen kracht bij te zetten, actualiseren we op basis van onze ambities ook onze uitvoeringsagenda Uitvoeringsagenda Almelo Ontwikkelt (2022). Deze agenda geeft ons houvast bij het maken van gebiedsgerichte keuzes, programmatische uitwerking en het stellen van prioriteiten in de stadsontwikkeling. Centrale opgaven zijn daarbij de aantrekkelijkheid en transformatie van onze binnenstad en regionaal centrum, de transitie van de Spoorzone, onze stedelijke mixzone van wonen, werken, onderwijs en innovatie Spoorzone, het verbeteren van de leefbaarheid in de prioritaire woonwijken, het versterken van onze groenblauwe kwaliteiten en groen en nog nader te benoemen specifieke gebiedsopgaven. Bovendien zijn er voor Aalanderveld, Aadorp en Bornerbroek reeds gebiedsvisies opgesteld.

Ambities zonder dekking blijven papier. De omgevingsvisie en daarbij behorende uitvoerings- en investeringsagenda vraagt daarom tevens om een actualisatie van de financieringsstrategie en onze stedelijke investeringsagenda. Daarbij kijken we verder dan de eigen begroting. Wij combineren gemeentelijke middelen met bijdragen van initiatiefnemers, met cofinanciering van corporaties en partners en met middelen van provincie, Rijk en Europa, bijvoorbeeld als het gaat om investeringen in landelijke en regionale opgaven en doelen.

4. **Ontwikkelingen dragen bij aan brede gemeentelijke opgaven**

Ons uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen is en blijft dat wie ontwikkelt meebetaalt aan de gemeentelijke kosten en aan de kwaliteit van de gemeente als geheel. Nieuwe ontwikkelingen vergroten immers de druk op wegen, groen en voorzieningen. Wij werken met heldere, navolgbare financiële kaders, zoals onder andere uitgewerkt in het programma Kostenverhaal en Financiële bijdragen Gemeente Almelo (2025) en een daaraan gekoppelde investeringslijst. Daarmee bieden we één eenduidig kader, zodat vooraf duidelijk is welke bijdrage we vragen, waaraan die wordt besteed en welke kosten initiatiefnemers op basis hiervan kunnen verwachten.

5 We gaan verder met onze integrale en gebiedsgerichte aanpak

We gaan verder met onze integrale en gebiedsgerichte aanpak voor al onze buurten en dorpen. Waarin we sociale, economische en fysieke opgaven en doelen in samenhang bezien en streven naar een stad in balans. Dit doen wij samen met onze alliantiepartners en de samenlevingv. Samen stellen wij hiervoor een langjarige, domeinoverstijgende gebiedsagenda. We willen sturen op de prioritering van een woningbouwplan en de kwaliteit van de woningen en woonomgeving. Net als nu krijgen ook in de toekomst buurten met bijzondere leefbaarheidsopgaven en met lage scores op de meerdimensionale deprivatie-index speciale aandacht. In deze gebieden zetten wij met voorrang in op herstructurering en verduurzaming, om energiearmoede versneld terug te dringen en de woningmarkt in beweging te brengen.

6. Partner van de regio
Almelo is een van de drie stedelijke centra van Twente. Die positie brengt verantwoordelijkheden mee die verder reiken dan de eigen gemeentegrens. Wij zijn bereid een substantieel deel van de regionale opgaven te dragen: woningbouw, ruimte voor de maakindustrie en voorzieningen voor zorg, onderwijs en cultuur waar de hele regio gebruik van maakt. We vragen de regio, provincie en het Rijk daarin samen te werken, ook omdat met deze extra opgaven veel extra middelen nodig zijn.

7. We werken aan een robuust beleidshuis
Wij hebben de ambitie om de systematiek van de Omgevingswet volledig te benutten. Dat vraagt een werkwijze waarbij beleid voor de fysieke leefomgeving integraal tot stand komt. Wij bouwen daarom toe naar een overzichtelijk en eenduidig beleidshuis, waarin helder is welke documenten wij opstellen en hoe die zich tot elkaar verhouden.

De omgevingsvisie staat aan de top. Het is een kaderstellend document, vastgesteld door de gemeenteraad, dat de hoofdlijnen van beleid bepaalt inclusief doelen en omgevingswaarden. Daaronder functioneren thematisch beleid en gebiedsvisies als uitwerking op sectoraal of ruimtelijk niveau. We actualiseren de omgevingsvisie in beginsel een keer in de vier jaar.

Thematische en gebiedsgerichte omgevingsprogramma's vertalen straks beleidsdoelen naar concrete uitvoering, thematisch of gebiedsgericht. Het college stelt deze vast. De programma's die de Omgevingswet verplicht stelt, maken wij in ieder geval. Aanvullende programma's voegen wij pas toe na een bestuurlijke afweging en wanneer zij passen binnen de koers van deze visie.

Het omgevingsplan is het juridische sluitstuk. Het plan borgt en handhaaft wat de visie en de programma's op hoofdlijnen hebben bepaald. Uiterlijk op 1 januari 2032 stellen wij een integraal omgevingsplan vast voor het hele grondgebied. Tot die tijd brengen wij bestaande plannen, verordeningen en regels stapsgewijs samen.

De omgevingsvisie, de omgevingsprogramma's, het omgevingsplan en onze planning- en controlcyclus vormen samen één cyclisch sturingsmodel. Strategie, uitvoering, juridische borging en verantwoording sluiten daarin op elkaar aan. Dat gaat niet vanzelf. Het vraagt dat wij integraliteit door de hele beleidscyclus heen organiseren en dat onze instrumenten elkaar versterken in plaats van naast elkaar te functioneren.

Per beleidsproduct leggen wij daarom vast wat het doel is, op welk niveau het werkt, wie het vaststelt en hoe wij het evalueren. Onze doelen vertalen wij naar indicatoren en streefwaarden die terugkomen in de begroting en de verantwoording. Dashboards en een vaste overlegstructuur maken voortgang, risico's en bijsturing zichtbaar.

Om de uitvoering goed te kunnen ondersteunen, verbinden we de omgevingsvisie en omgevingsprogramma's met gemeentelijke planning- en controlcyclus (beleidsdoorwerking). De ambities en doelstellingen uit de Omgevingsvisie kunnen worden vertaald naar de programmabegroting, investeringsagenda's en bestuurlijke verantwoordingsmomenten. Voor het monitoren van de omgevingsvisie en de programma's bereiden wij een systematische aanpak voor, waarin de maatschappelijke opgave het vertrekpunt is. Wij sluiten daarbij zoveel mogelijk aan op gegevens uit bestaande rapportages en op onze planning- en controlcyclus.

Dit cyclische werken vraagt coördinatie, planning en een cultuuromslag binnen onze organisatie. Ons beleidshuis is straks - uiterlijk in 2030 - overzichtelijk en eenduidig: heldere begrippen, transparante procedures en één digitale vindplek via het Omgevingsloket (DSO). Zo is ons beleid voor initiatiefnemers, inwoners en partners altijd toegankelijk en begrijpelijk. De implementatie is geen lineair traject maar een leerproces. We starten direct na vaststelling, maar verwachten dat ons beleidshuis pas rond 2030 volledig is ingericht.

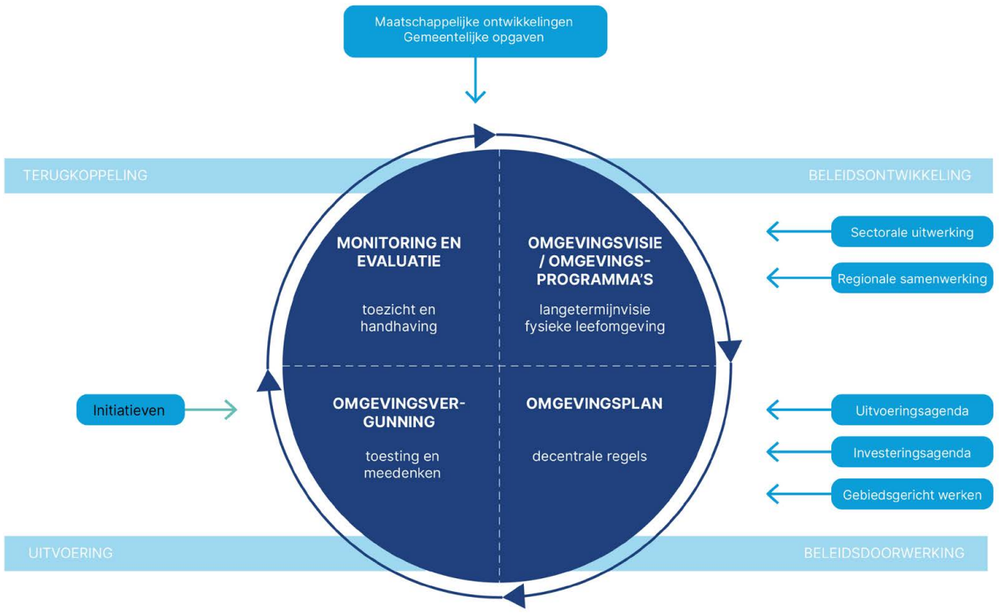

Beleidshuis Omgevingsbeleid.

Bijlagen

Begrippenlijst

Autoluw: Gebieden in een stad of kern (zoals een binnenstad of woonwijk) waar motorvoertuigen (auto's, vrachtwagens) worden geweerd of waar het gebruik ervan sterk wordt beperkt en ontmoedigd.

Bedrijvigheid: Activiteiten van voornamelijk bedrijven.

Bestaanszekerheid: De zekerheid dat een inwoner zich een menswaardig bestaan kan veroorloven, nu en in de toekomst. Dit omvat meer dan alleen financiële zekerheid (voldoende inkomen), het gaat namelijk ook om de beschikbaarheid van basisbehoeften.

Biodiversiteit: De verscheidenheid aan leven op aarde, en omvat de variatie aan soorten, de genetische variatie binnen die soorten, en de verschillende ecosystemen waarin ze leven.

Bodem- en watersysteem: Alles wat te maken heeft met de ondergrond en waterhuishouding in een gebied die samen vormen hoe het landschap eruitziet en wat mensen ermee kunnen doen.

Bodemdaling: Het proces waarbij veen (organisch materiaal) afbreekt en inklinkt door blootstelling aan zuurstof, wat leidt tot een onomkeerbare verlaging van de bodem.

Brede welvaart: Een maatstaf voor het welzijn van mensen. Naast economische groei en materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie en persoonlijke ontplooiing.

Circulaire economie: Een economisch systeem dat is ontworpen om de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren.

Collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO): Een vorm van projectontwikkeling waarbij een groep burgers zich verenigt om zonder winstoogmerk gezamenlijk hun eigen woningen of woonomgeving te ontwikkelen en te bouwen.

CO_2-neutraal: Er is een evenwicht tussen de uitstoot van CO_2 en het opnemen van CO_2.

Cultuurhistorie: Het geheel van sporen, objecten en structuren in het landschap en de bebouwde omgeving die het verhaal vertellen van de historische ontwikkeling van een gebied.

Deelmobiliteit: Het systeem waarbij personen uit verschillende huishoudens een voertuig delen.

Demografische ontwikkelingen: Veranderingen in de kenmerken van de bevolking van een gebied, zoals het aantal geboorten, migratie, leeftijds-opbouw en gezinssamenstelling.

Detailhandel: De verkoop van goederen en diensten aan de consument voor persoonlijk gebruik, rechtstreeks vanuit een winkel, via internet of andere kanalen.

Doorfietsroute: Een fietspad dat speciaal is aangelegd om snel en comfortabel langere afstanden te fietsen, vaak met weinig oponthoud.

Draagvlak: De mate van instemming, acceptatie, actieve betrokkenheid en steun vanuit de samenleving voor een bepaald plan.

Energiearmoede: De situatie waarin huishoudens een onevenredig groot deel van hun inkomen moeten besteden aan noodzakelijke energiekosten, of in een situatie waarin zij hun huis daardoor niet voldoende kunnen verwarmen.

Erfgoed (materieel/immaterieel): Dit omvat alle materiële en immateriële sporen, objecten en structuren uit het verleden die de geschiedenis, identiteit en het karakter van de gemeente

vertellen. Denk aan historische gebouwen, landschap, tradities en gewoonten.
Extensivering: Het minder intensief maken van de landbouw door het verminderen van de inzet van productiemiddelen per eenheid grond.

Functiemenging: Het combineren van verschillende functies (zoals wonen, werken, winkelen, recreatie) binnen een gebouw of een gebied.

Gebiedsgerichte aanpak: De doorvertaling van ambities voor een gemeente naar specifiek een plek zoals een wijk of dorp.

Gezonde leefomgeving: Een leef- en werkomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is.

Groen Groeit Mee-principe: Een ruimtelijk uitgangspunt dat stelt dat bij de uitbreiding of verdichting van steden en dorpen, de aanleg van groen en natuur in gelijke mate moet meegroeien.

Herstructurering: Het aanpassen en vernieuwen van verouderde locaties en gebieden, zodat deze beter functioneren en meer aansluiten bij huidige eisen.

Hittestress: Het absorberen van meer hitte op een hete zomerdag in een versteende omgeving dan in een omgeving met veel groen, waardoor het extreem heet wordt en het 's avonds minder snel afkoelt.

Inbreiding: Het toevoegen van nieuwe woningen of andere gebouwen binnen de bestaande bebouwde omgeving, in plaats van in het buitengebied.

Inclusief/inclusieve samenleving: Een samenleving waarin iedereen, ongeacht achtergrond, beperking, leeftijd, of opleidingsniveau, volwaardig kan meedoen en zich gewaardeerd voelt.

Ketenpartners: Partijen waarmee de gemeente vaak samenwerkt tijdens besluitvormingstrajecten, zoals andere overheden en lokale belangenbehartigers.

Kleefkracht: Het vermogen van een gemeente of regio om mensen langdurig aan zich te binden en te voorkomen dat zij wegtrekken.

Klimaatadaptatie: Het aanpassen van de omgeving om zo voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering, zoals droge perioden, extreme regenbuien en hete zomerdagen.

Klimaatbestendig: Voorbereid zijn op de gevolgen van klimaatverandering.

Koppelkans: Situatie waarin een (beleids)keuze in één keer doelen voor meerdere thema's kan verwezenlijken.

Kringlooplandbouw: Voedsel of planten worden op een duurzame manier geproduceerd door hergebruik van land en grondstoffen.

Kwaliteitsimpuls: Één of meer gebeurtenissen en/of handelingen die ervoor zorgen dat de kwaliteit van een gebied of voorziening sterk verbetert.

Laadinfrastructuur: Voorzieningen en technologieën die nodig zijn voor het opladen van elektrische voertuigen.

Landbouwtransitie: De verandering van de huidige landbouwpraktijken naar een meer duurzame en toekomstbestendige vorm.

Landschapselementen: De fysieke en herkenbare onderdelen van een landschap die gezamenlijk de unieke structuur en het karakter van een gebied bepalen.

Leefbaarheid: De mate waarin een bepaald gebied aantrekkelijk is om in te wonen en te leven.
Levensloopbestendig(**e woning**):Een woning die ontworpen of aangepast is om geschikt te zijn voor verschillende levensfasen.

Logistiek (knooppunt): Een centrale locatie waar goederenstromen samenkomen, worden overgeslagen en verder vervoerd.

Luchtkwaliteit: Hoe schoon de lucht is c.q. de mate van luchtverontreiniging door activiteiten.

Maakindustrie: Bedrijven die zich bezighouden met de productie van goederen door het verwerken van grondstoffen en materialen tot nieuwe producten.

Meervoudig ruimtegebruik: Het gebruik van eenzelfde stuk grond of gebouw voor verschillende doelen tegelijkertijd of na elkaar.

Milieucategorieën: Een classificatiesysteem dat de potentiële milieu-impact van een bedrijf aangeeft, gebruikt voor ruimtelijke ordening en afstandsbepaling.

Milieu-effecten: De gevolgen van verschillende bronnen op lucht, water en bodem, natuur en landschap.

Mobiliteitshub: Een centrale plek waar verschillende vormen van vervoer samenkomen, waardoor reizigers makkelijk kunnen overstappen.

MKB: Verwijst doorgaans naar bedrijven met minder dan 250 werknemers.

Multimodale bereikbaarheid: Het bereikbaar zijn van een gebied voor reizigers die gebruik maken van verschillende vervoermiddelen (modaliteiten).

Natura 2000-gebieden: Een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden, ingesteld om de meest waardevolle en bedreigde soorten en leefgebieden in Europa te beschermen.
Natuurinclusief: Zodanige vormgeving/inrichting van een omgeving, gebouw of proces dat het bijdraagt aan de lokale biodiversiteit en natuurwaarden.

Netcongestie: Een situatie op het elektriciteitsnet waarbij de vraag naar of het aanbod van elektriciteit groter is dan de capaciteit van het netwerk.

Noaberschap: Een Twents en Drents woord dat verwijst naar een diepgewortelde traditie van burenhulp, gemeenschapszin en sociale cohesie in landelijke gebieden.

Omgevingsplan: Een plan vanuit de gemeente waarin regels voor de leefomgeving bij elkaar komen; voorheen het bestemmingsplan.

Omgevingsprogramma: Een uitvoeringsplan van de gemeente om specifieke doelen uit de omgevingsvisie te bereiken.

Omgevingsvisie: (Geïmpliceerd door context, vaak omschreven als de strategische koers voor de fysieke leefomgeving).

Ontginning: Het geschikt maken van grond voor bouw- of akkerland.

Ontsluiting: De manier waarop een plek met een weg is verbonden met de rest van de omgeving.

Participatie: Het actief betrekken van belanghebbenden bij de totstandkoming van een visie of projectplan.

Positionering: De unieke en strategische plek die de gemeente inneemt ten opzichte van haar omgeving.

Ruimtelijke kwaliteit: De balans tussen de gebruiks-, belevings- en toekomstwaarde van een leefomgeving, gekenmerkt door functionaliteit, esthetiek, duurzaamheid en efficiënt ruimtegebruik.

Schaalsprong: Groei van een stad of regio, zowel in aantallen inwoners als in werkgelegenheid en kwaliteiten.

Schaalvergroting: Het proces van het vergroten van een bedrijf of organisatie om efficiënter te opereren, vaak door middel van modernisering en specialisatie.

Sociale cohesie: Mate waarin inwoners verbondenheid ervaren en zich medeverantwoordelijk voelen voor het welzijn van de gemeenschap.

STOMP-**principe**: Stappen (lopen), Trappen (fietsen), Openbaar vervoer, MaaS (deelvervoer) en Privé-auto. Prioriteit voor duurzame verplaatsing.

Toekomstbestendig: Maatregelen, structuren of systemen die zijn ingericht om op lange termijn te kunnen blijven functioneren en waarde te behouden.

Toetsingskader: Een overzicht van regels, criteria en richtlijnen die worden gebruikt om iets te beoordelen.

Transformatie: Een nieuwe invulling geven aan een gebied of een gebouw met bestaande functie(s).

Transitie: Structurele verandering die het resultaat is van op elkaar inwerkende en elkaar versterkende ontwikkelingen.
Triple Helix: Samenwerkingsverband tussen onderwijs, ondernemers en overheid.
Uitbreiding: Het bouwen van gebouwen aan de randen van een stad of dorp, op een plek die eerst een andere, onbebouwde functie had.

Verdichting: Het verhogen van het aantal woningen of andere stedelijke functies binnen bestaand bebouwd gebied.

Verduurzaming: Het geheel van maatregelen gericht op het verminderen van de negatieve impact op het milieu en de samenleving.

Vergrijzing: Een demografische ontwikkeling waarbij het aandeel oudere mensen in de totale bevolking toeneemt.

Vergroening: Het proces van het toevoegen, verbeteren of herstellen van groen in de bebouwde omgeving en het landschap.

Vernatting: Het proces waarbij de grondwaterstand bewust wordt verhoogd om water vast te houden in het landschap.

Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB): Een grote hoeveelheid landelijke bedrijfsruimten (stallen, loodsen, e.d.) die leeg komen te staan.

Waterberging: Het tijdelijk opvangen van (regen)water in de bodem, sloten, beekjes en waterbergingsgebieden.

Waterhuishouding: Wijze waarop water in een bepaald gebied wordt opgenomen, zich verplaatst en afgevoerd wordt.

Warmtetransitie: De overgang van het energiegebruik in gebouwen van aardgas naar hernieuwbare alternatieve energiebronnen.

Waterveiligheid: De bescherming van mensen, dieren, gebouwen en infrastructuur tegen overstromingen en wateroverlast.

Woningsplitsing: Het juridisch en bouwkundig opdelen van een enkele bestaande woning in twee of meer zelfstandige, kleinere woningen.

3-30-300 regel: Een vuistregel voor de vergroening: elke inwoner ziet 3 bomen vanuit hun woning, 30% bladerdak in de wijk, en 300 meter loopafstand tot openbaar groen.

Huidig beleidskader

De omgevingsvisie vervangt en integreert straks diverse vigerende beleidsnota's, waarbij bestaande strategische doelen worden geharmoniseerd en aangepast aan actuele maatschappelijke opgaven. Denk daarbij aan de volgende beleidsdocumenten.

- Aanvalsplan schooluitval (jaar onbekend)
- Actieplan beleid sociaal domein (2023)
- Actieprogramma Water en Vrijetijd (2023)
- Afsprakenkader ouderenhuisvesting Twente (2024)
- Almelo Groene Waterstad (2023)
- Almelo in Balans (Atlas Research, 2025)
- Almelo Waterstad (2020)
- Almelo: op weg naar 2030 (2018)
- Almelose Klimaatadaptatiestrategie 2021-2025 (2021)
- Arbeidsmarktstrategie Almelo (2023)
- Behoefteraming bedrijventerreinen Twente (2020)
- Beleidsnotitie minimale gebruiksoppervlakte wooneenheden (2024)
- Beleidsnotitie Rood voor Rood (2025)
- Beleidsregel Parkeernormen (2025)
- Beleidsregels Kamerbewoning, inwoning, woningsplitsing, herbestemmen van niet voor bewoning bestemde gebouwen en verkleining oppervlaktemaat voor woningen (2020)
- Bidboek cultuur in de stedelijke ontwikkelopgave (2025)
- Bredewelvaartsindex Almelo (Atlas Research) (2025)
- Contourennotitie Omgevingsvisie Almelo 2050 (juli 2025)
- Convenant bibliotheken (2025-2028)
- Cultuur- en erfgoedvisie Almelo 2025-2035 “Ruimte voor Reuring” (2025)
- Detailhandelvisie Almelo (2025)
- Duurzame Energieladder (2020, geactualiseerd januari 2024)
- Economisch Ruimtelijke Visie (2024)
- Economisch Ruimtelijke Visie Almelo (2024)
- Energiestrategie Twente (RES) (2025)
- Energievisie Overijssel 2050 (2025)
- Geactualiseerde Woondeal Twente (2025)
- Gebiedsbiografie Twente (2026)
- Gebiedsvisie Aadorp (2025)
- Gebiedsvisie Aalanderveld (2025)
- Gebiedsvisie Almelo Centraal (2025)
- Gebiedsvisie Bornerbroek (2025)
- Gebiedsvisie Almelo Centraal (2025)
- Heerlijk Koers houden: visie openbare ruimte binnenstad Almelo (2025)
- Integraal huisvestingsplan Onderwijs 2025-2028
- Investeringsagenda Almelo (2025)
- Kader-actieplan Talent van Twenteboard (verwacht 2026)
- Kaderrichtlijn Water (KRW) (sinds 2000)
- Koers Binnenstad Almelo (2018)
- Koers voor de Binnenstad (2019)
- Locatiepaspoorten bedrijventerreinen (2025)
- Meerjarige prestatieafspraken 2022 t/m 2026 en stadsbrede afspraken (2022)
- Meerjarige prestatieafspraken 2022-2026 (2022)
- Meervoudige achterstanden in Almelo (Pon & Telos, 2025)
- Meervoudige Deprivatie Index (MDI) Wijkrapportage (2024)
- Mobiliteitsvisie (2018)
- Nationaal Klimaatakkoord (2019)
- Nationale Prestatieafspraken Wonen 2025-2035 (2024)
- Nationale Woon- en Bouwagenda (2022)
- Natuurherstelverordening (EU) (2024)
- Natuurnetwerk Nederland (NNN) (sinds 2013)
- Nota bodembeheer regio Twente ‘Twents beleid veur oal groond’ (2019)
- Nota werken aan biodiversiteit (2022)
- Notitie uitgangspunten mobiliteitsvisie 2050 (2025)
- Omgevingsvisie Almelo 2020-2040 (2020)
- Onderzoek vraag naar grootschalige kavels in Twente (2022)
- Onderzoeken langjarige opgaven brede welvaart Almelo (verwacht 2026)
- Ontwerp Nota Ruimte 2050 (2025/2026)
- Ontwerp Omgevingsvisie Overijssel (2025/2026)
- Ontwikkelstrategie XL Businesspark 2 (2025)
- Ontwikkelvisie Almelo Centraal (2024)
- Overijsselse Bossenstrategie (2022)
- Parkeerbeleidsplan Parkeren optimaliseren (2013-2018)
- Perspectiefnota 2025-2028 (2025)
- Plan Leefbare Wijken en Dorpen Almelo (2024)
- Plannen op het gebied van armoede/schuldenproblematiek (jaar onbekend)
- Position Paper veertien Twentse gemeenten (2024)
- Prestatieafspraken woningcorporaties Sint Joseph & Beter Wonen (2022 t/m 2026)
- Programma Warmte 2026-2035 (2025)
- Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) (2018)
- Rapport Marktperspectief Bedrijventerreinen (Stec Groep, 2022a)
- Regiodealaanvraag Elk Talent Telt (2024)
- Regionale ontwikkelstrategie Twente (ROS) (2026)
- Regionale programmeringsafspraken provincie Overijssel (2023-2026)
- Regionale Woondeal Twente (2022)
- Regionale woonzorgvisie 2024-2026, Twente (2024)
- Regionale woonzorgvisie Twente (2024-2026)
- Regiovisie BW/MO (in ontwikkeling)
- Ruimtelijk-programmatische visie (niet vastgesteld, 2022)
- Sportakkoord Actief Almelo (2020)
- Stad en Water Twente 2075 (2023)
- Stadsbrede afspraken inclusief programmaoverzicht (2024-2040)
- Stadsbrede afspraken sociale woningvoorraad (2022)
- Strategisch beleidsplan sociaal domein Almelo (2022)
- Twentse visie op sport en bewegen (2024)
- Uitgangspuntennota omgaan met Water en Bodem (Waterschap Vechtstromen) (2025)
- Uitvoeringsagenda Stadsontwikkeling (2021)
- Uitvoeringsagenda stedelijke ontwikkeling (2021)
- Visie bodem en ondergrond Almelo (2021)
- Visie sociaal domein (vast te stellen in 2026)
- Volkshuisvestingsprogramma 2025-2035 (2026)
- Warmtevisie Almelo (2020)
- Welstandsnota (2017)
- Woningbouwplanning en -programmering 2021 t/m 2030 (2023)
- Woningmarktverkenning en doelgroepen Almelo 2020-2035. (ABF Research, 2022).
- Woonvisie Almelo 2020-2030 (2020)

Colofon

Dit document is het resultaat van een samenwerkingsproces van de gemeente en maatschappelijke partners en met inbreng van de samenleving. Het document is opgesteld onder begeleiding van RUIMTEVOLK. Het delen van beelden, kaarten en foto’s is toegestaan mits de bron duidelijk is vermeld.

Kaarten en figuren: RUIMTEVOLK, tenzij anders vermeld.
Foto’s: RUIMTEVOLK of gemeente Almelo, tenzij anders vermeld.

Gemeente Almelo

RUIMTE VOLK